

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України**

***Державний стандарт
професійно-технічної освіти***

ДСПТО 5132.Q.86.10-2015
(позначення стандарту)

Професія: Молодша медична сестра з догляду за хворими

Код: 5132

Кваліфікація: молодша медична сестра з догляду за хворими

**Видання офіційне
Київ - 2015**

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки України
„ 23 ” грудня 2015 р. № 1346

***Державний стандарт
професійно-технічної освіти***

ДСПТО 5132.Q.86.10-2015
(позначення стандарту)

Професія: Молодша медична сестра з догляду за хворими

Код: 5132

Кваліфікація: молодша медична сестра з догляду за хворими

Видання офіційне
Київ - 2015
Авторський колектив

- Лісовський М. І. – директор Плужненського професійного аграрного ліцею;
- Джус Л.К. - заступник директора з навчально-методичної роботи Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області, заступник керівника;
- Прилепська І. Д – заступник директора з навчальної роботи Плужненського професійного аграрного ліцею;
- Кушнір В. П. – заступник директора з навчально-виробничої роботи Плужненського професійного аграрного ліцею;
- Борисевич С. В. – викладач професійно-теоретичної підготовки Плужненського професійного аграрного ліцею;
- Вінічук В. П. – майстер виробничого навчання Плужненського професійного аграрного ліцею
- Мовчан О. В. – голова методичної комісії, викладач професійно-теоретичної підготовки Плужненського професійного аграрного ліцею;
- Корнійчук Г. О. – викладач загально-професійної підготовки Плужненського професійного аграрного ліцею;
- Соленцова Г.М. – завідувач відділом професійної підготовки Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області.

Рецензенти

- Бритковський О. В - завідувач Ізяславською центральною районною поліклінікою;
- Агапій О.О. - головний лікар Ізяславської центральної лікарні.

Технічний редактор

- Соленцова Г.М. – завідувач відділом професійної підготовки Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області.

Керівники проекту

Супрун В'ячеслав Васильович – директор департаменту професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки України.

Паржницький Віктор Валентинович – начальник відділу професійної освіти і тренінгів Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Багмут Ольга Миколаївна – завідувач наукового сектору відділу професійної освіти і тренінгів Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Шнюкова Ірина Вадимівна – науковий співробітник відділу професійної освіти і тренінгів Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Шевчук Людмила Іванівна – директор Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області.

Зауваження та пропозиції щодо змісту державного стандарту, замовлення на його придбання просимо надсилати за адресою:

03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 36

Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Телефон: (044) 248-41-16

* Примітка. Цей стандарт не може бути повністю чи частково відтворений, тиражований та розповсюджений без дозволу Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Загальні положення щодо реалізації ДСПТО

Державний стандарт професійно-технічної освіти для підготовки (підвищення кваліфікації) робітників з професії Молодша медична сестра з догляду за хворими розроблено відповідно до статті 32 Закону України «Про професійно-технічну освіту» і постанови Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2002 р. № 1135 «Про затвердження Державного стандарту професійно-технічної освіти» та є обов'язковим для виконання професійно-технічними навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (підвищення кваліфікації) кваліфікованих робітників, незалежно від їх підпорядкування та форми власності.

У ПТНЗ першого атестаційного рівня тривалість професійного навчання становить 465 годин.

У ПТНЗ другого та третього атестаційних рівнів тривалість первинної професійної підготовки встановлюється відповідно до рівня кваліфікації, якої набуває учень, що визначається робочим навчальним планом.

При організації перепідготовки за робітничими професіями термін професійного навчання встановлюється на основі термінів, передбачених для первинної професійної підготовки робітників з відповідної професії, при цьому навчальна програма перепідготовки може бути скорочена до 50 % за рахунок виключення раніше вивченого матеріалу за наявності в слухача документа про присвоєння робітничої професії.

У разі необхідності зазначені строки навчання можуть бути продовжені за рахунок включення додаткового навчального матеріалу відповідно до вимог сучасного виробництва, конкретного робочого місця, замовників робітничих кадрів тощо.

Типовим навчальним планом передбачено резерв часу для вивчення предметів за потребою ринку праці («Техніка пошуку роботи», «Основи підприємництва» тощо).

Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника складена на основі кваліфікаційної характеристики професії «Молодша медична сестра з догляду за хворими» (Випуск № 78 «Охорона здоров'я» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України № 117 від 29.03.2002). досягнень науки і техніки, впровадження сучасних технологічних процесів, передових методів праці, врахування особливостей галузі, потреб роботодавців і містить вимоги до рівня знань, умінь і навичок. Крім основних вимог до рівня знань, умінь і навичок, до кваліфікаційних характеристик включено вимоги, передбачені пунктом 7 «Загальних положень» (Випуск 1. «Професії працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності») Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 29 грудня 2004 року № 336.

Професійно-практична підготовка здійснюється в навчальних , лабораторіях, на навчально-виробничих дільницях та безпосередньо на робочих місцях підприємств.

Обсяг навчального часу на обов'язкову компоненту змісту професійно-технічної освіти не може перевищувати 80 % загального фонду навчального часу, відповідно варіативний компонент – 20 %.

Навчальний час учня, слухача визначається обліковими одиницями часу, передбаченого для виконання навчальних програм професійно-технічної освіти.

Обліковими одиницями навчального часу є:

академічна година тривалістю 45 хвилин;

урок виробничого навчання, тривалість якого не перевищує 6 академічних годин;

навчальний день, тривалість якого не перевищує 8 академічних годин;

навчальний тиждень, тривалість якого не перевищує 36 академічних годин;

навчальний рік, тривалість якого не перевищує 40 навчальних тижнів.

Навчальний (робочий) час учня, слухача в період проходження виробничої та передвипускної (переддипломної) практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства, установи, організації згідно із законодавством.

Професійно-технічні навчальні заклади, органи управління освітою, засновники організують та здійснюють поточний, тематичний, проміжний і вихідний контроль знань, умінь та навичок учнів (слухачів), їх кваліфікаційну атестацію. Представники роботодавців, їх організацій та об'єднань долучаються до тематичного, вихідного контролю знань, умінь та навичок учнів (слухачів), їх кваліфікаційної атестації.

Під час прийому на перепідготовку або підвищення кваліфікації робітників професійно-технічним навчальним закладом здійснюється вхідний контроль знань, умінь та навичок у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти, за погодженням із заінтересованими центральними органами виконавчої влади.

Після завершення навчання кожний учень (слухач) повинен уміти самостійно виконувати всі роботи, передбачені освітньо-кваліфікаційною характеристикою, технологічними умовами і нормами, установленними у відповідній галузі.

До самостійного виконання робіт учні (слухачі) допускаються лише після навчання і перевірки знань з охорони праці.

Кваліфікаційна пробна робота проводиться за рахунок часу, відведеного на виробничу практику. Перелік кваліфікаційних пробних робіт розробляється професійно-технічними навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик, критеріїв оцінювання.

Випускнику професійно-технічного навчального закладу другого та третього атестаційних рівнів, якому присвоєно освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник», видається диплом.

Особі, яка опанувала курс професійно-технічного навчання й успішно пройшла кваліфікаційну атестацію, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» з набутої професії відповідного розряду та видається свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації.

Зразки диплома кваліфікованого робітника та свідоцтва про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 09 серпня 2001 року № 979 «Про затвердження зразків документів про професійно-технічну освіту».

Особам, які достроково випускаються з професійно-технічного навчального закладу та за результатами проміжної кваліфікаційної атестації їм присвоєна відповідна робітнича кваліфікація, видається свідоцтво державного зразка про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації.

**Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника
професійно-технічного навчального закладу**
(підприємства, установи та організації, що здійснюють підготовку
кваліфікованих робітників)

- 1. Професія:** 5132 Молодша медична сестра з догляду за хворими
- 2. Кваліфікація:** молодша медична сестра з догляду за хворими
- 3. Кваліфікаційні вимоги**

Повинен знати:

права, обов'язки та відповідальність молодшої медичної сестри з догляду за хворими;

правила санітарії і гігієни;

нескладні медичні маніпуляції (постановка банок, гірчичників, компресів тощо);

правила охорони праці.

Повинен уміти:

працювати під керівництвом медичної сестри з догляду за хворими; забезпечувати чистоту та охайність хворих і приміщення;

проводити догляд за шкірою хворих, обробляти пролежні;

годувати тяжкохворих;

стежити за використанням і зберіганням предметів догляду за хворими;

проводити заміну постільної і натільної білизни;

брати участь у транспортуванні тяжкохворих;

стежити за додержанням хворими і відвідувачами правил внутрішнього розпорядку лікувального закладу;

надавати хворим першу долікарську допомогу;

готувати хворих до інструментальних методів дослідження.

4. Загальнопрофесійні вимоги

Повинен:

раціонально та ефективно організовувати працю на робочому місці;

дотримуватися норм технологічного процесу;

не допускати браку у роботі;

знати і виконувати вимоги нормативних актів з охорони праці і навколишнього середовища, дотримуватись норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;

використовувати, в разі необхідності, засоби попередження і усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені тощо);

знати інформаційні технології в обсязі, що є необхідним для виконання професійних обов'язків;

володіти обсягом знань з правових питань галузі, основ ведення підприємницької діяльності, державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності та трудового законодавства в межах професійної діяльності.

5. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, кваліфікації осіб

5.1. При вступі на навчання

Повна або базова загальна середня освіта.

5.2. Після закінчення навчання

Повна або базова загальна середня освіта, професійно-технічна освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією молодша медична сестра з догляду за хворими; без вимог до стажу роботи, професійна підготовка на курсах або робочому місці.

6. Сфера професійного використання випускника

Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги. Діяльність лікарняних закладів.

Специфічні вимоги

7.1. Вік: прийняття на роботу здійснюється після закінчення строку навчання відповідно до законодавства.

7.2. Стать: чоловіча, жіноча (обмеження отримання професії по статевій приналежності визначається переліком важких робіт і робіт із шкідливими та небезпечними умовами праці, на яких забороняється використання праці жінок, затвердженого наказом МОЗ України № 256 від 29.12.1993).

7.3. Медичні обмеження.

ТИПОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
Професія: 5132 Молодша медична сестра з догляду за хворими
 (код, назва професії)

Кваліфікація: молодша медична сестра з догляду за хворими
 (рівень кваліфікації – розряд, клас, категорія)

Загальний фонд навчального часу: 480 годин

№ з/п	Навчальні предмети	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1	2	3	4
1.	Загальнопрофесійна підготовка	37	3
1.1.	Основи правових знань	8	
1.2.	Інформаційні технології	7	3
1.3.	Основи галузевої економіки та підприємництва.	7	
1.4.	Правила дорожнього руху.	8	
1.5.	Резерв часу	7	
2.	Професійно-теоретична підготовка.	156	
2.1.	Охорона праці	12	
2.2.	Загальний догляд за хворими	34	
2.3.	Основи медичних знань	36	
2.4.	Спеціальний догляд за хворими	44	
2.5.	Основи фармакології	8	
2.6.	Професійна етика та деонтологія	22	
3.	Професійно-практична підготовка.	265	
3.1	Виробниче навчання в навчальних майстернях	132	
3.2	Виробнича практика	133	
4.	Консультації	15	
5.	Державна кваліфікаційна атестація	7	
6.	Загальний обсяг навчального часу (без п.4)	465	3

Перелік кабінетів, лабораторій
для підготовки кваліфікованих робітників
за професією “Молодша медична сестра з догляду за хворими”

1. Кабінети:

- охорони праці;
- основ медичних знань;
- загального та спеціального догляду за хворими;
- професійної етики та деонтології;
- основ економіки.

Примітка: для підприємств, організацій, що здійснюють професійне навчання кваліфікованих робітників:

- допускається зменшення кількості кабінетів, лабораторій за рахунок їх об'єднання;
- індивідуальне професійне навчання кваліфікованих робітників може здійснюватися при наявності обладнаного робочого місця;
- предмети «Інформаційні технології», «Правил дорожнього руху» вивчаються за згодою підприємств-замовників кадрів.

ТИПОВА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з предмету
“Основи правових знань”

№ п/п	Тема	Кількість годин	
		всього	З них лабораторно-практичні роботи
1.	Право – соціальна цінність, складова частина загальнолюдської культури. Поняття та ознаки правової держави	1	
2.	Конституційні основи України	1	
3.	Правові основи державного управління в системі охорони здоров'я	1	
4.	Цивільне право і відносини, що ним регулюються	1	
5.	Правові основи підприємницької діяльності та її здійснення в системі охорони здоров'я	1	
6.	Основи кримінального права. Кримінальна відповідальність в охороні здоров'я	1	
7.	Основи трудового права. Особливості регулювання праці медичних працівників	1	
8.	Основи екологічного права та завдання санітарно-епідеміологічного нагляду в галузі охорони навколишнього середовища	1	
	Всього годин:	8	

Тема 1. Право – соціальна цінність, складова частина загальнолюдської культури. Поняття та ознаки правової держави

Право у житті кожного з нас. Право – цінність одна з засад державного і суспільного життя. Принципи права – його провідні основоположні ідеї. Морально-етична природа права. Той, хто порушує юридичні закони, порушує і закони совісті.

Поняття правосвідомості як регулятора правомірної поведінки, чинника зміцнення правопорядку і законності.

Загальна характеристика держави. Значення правосвідомості і правової культури у побудові правової держави.

Тема 2. Конституційні основи України

Визначення державного (конституційного) права. Поняття Конституції як Основного Закону держави. Загальні засади Основного Закону України. Україна – суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Державні символи України.

Громадянин і держава. Поняття громадянства в Україні.

Основні особисті, соціально-економічні, культурні та політичні права і свободи громадян України.

Вибори, референдуми в Україні. Здійснення волевиявлення народу через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії в Україні. Основні засади виборів народних депутатів України.

Верховна Рада України (парламент). Верховна Рада – представницький орган державної влади в Україні. Її склад, структура, повноваження і порядок роботи. Народний депутат України – повноважний представник народу України у Верховній Раді України та відповідальний перед ним.

Президент України. Президент України – глава держави. Обрання Президента України та його повноваження. Припинення повноважень Президента України.

Кабінет Міністрів України та інші органи виконавчої влади. Кабінет Міністрів України – вищий орган у системі органів виконавчої влади Місцеві державні адміністрації – складові системи органів державної виконавчої влади.

Прокуратура. Правосуддя. Конституційний Суд України.

Закон України “Про освіту”. Право громадян на освіту. Основні принципи освіти. Державна політика в галузі освіти.

Професійно-технічна освіта – невід’ємна складова частина освіти України.

Тема 3. Правові основи державного управління в системі охорони здоров’я

Загальна характеристика курсу «Основи правових знань та законодавство про охорону здоров’я». Загальна характеристика управління охорони здоров’я в Україні. Структура органів управління охороною здоров’я. завдання, принципи та компетенція органів управління охорони здоров’я.

Порядок організації роботи та структура державного санітарно-епідеміологічного нагляду в Україні.

Законодавство про боротьбу зі СНІДом.

Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Права і обов’язки медичних працівників (кваліфікаційні характеристики).

Правове регулювання заняття приватною медичною практикою.

Тема 4. Цивільне право і відносини, що ним регулюються

Поняття сучасного цивільного права України. Предмет, принципи, система Суб’єкти цивільного права. Громадяни як суб’єкти цивільного права, їх правоздатність і дієздатність.

Страхова медицина. Цивільно-правовий статус сімейного лікаря.

Відповідальність в цивільному праві. Договірна і позадоговірна, солідарна і субсидіарна відповідальність. Обсяг і способи відшкодування шкоди.

Право власності. Поняття і форми права власності. Право виключної власності народу України. Право приватної власності. Право колективної власності. Право державної власності. Право інтелектуальної власності. Право спільної власності. Захист права власності.

Тема 5. Правові основи підприємницької діяльності та її здійснення в системі охорони здоров'я

Поняття підприємницької діяльності. Види підприємницької діяльності. Приватна медична практика як вид спеціальної підприємницької діяльності. Принципи підприємницької діяльності.

Організаційно-правові форми підприємницької діяльності. Вибір організаційно-правової форми підприємницької діяльності.

Суб'єкти підприємницької діяльності. Державна реєстрація підприємницької діяльності. Припинення підприємницької діяльності.

Тема 6. Основи кримінального права. Кримінальна відповідальність в охороні здоров'я

Поняття, предмет та завдання кримінального права. Структура кримінального права.

Поняття та ознаки злочину за чинним законодавством України. Поняття та ознаки малозначного діяння, що формально містить ознаки злочину. Склад злочину. Класифікація злочинів. Відмінність злочинів від інших правопорушень. Обставини, які виключають громадську небезпеку та протиправність діяння.

Поняття покарання за кримінальним правом України. Система та види покарань. Основні та додаткові види покарань. Загальні підстави призначення покарання за кримінальним правом України. Обставини, що пом'якшують і обтяжують кримінальну відповідальність.

Злочини в системі здоров'я. злочини проти життя і здоров'я людини. Злочини проти здоров'я населення. Посадові злочини в медицині. Поняття посадової особи за чинним законодавством України.

Тема 7. Основи трудового права.

Особливості регулювання праці медичних працівників

Поняття та предмет, система трудового права. Гарантії права на працю. Колективний договір та порядок його укладання. Трудовий договір, строки, форми та умови його укладання. Особливості укладання трудового договору з медичними працівниками. Контракт як особлива форма трудового договору. Прийняття на роботу. Порядок та особливості прийняття на роботу медичних працівників та молодих спеціалістів. Договір на медичне обслуговування сім'ї.

Припинення трудового договору. Звільнення з ініціативи адміністрації. Правове регулювання зайнятості населення.

Переведення та переміщення в галузі охорони здоров'я.

Поняття робочого часу та норми робочого часу. Нормальна тривалість робочого часу. Скорочена тривалість робочого часу. Неповний робочий час. Тривалість робочого часу в органах охорони здоров'я. Ненормований робочий день. Чергування в закладах охорони здоров'я. облік робочого часу. Тривалість праці у передсвяткові та передвихідні дні.

Понаднормові роботи. Порядок дозволу понаднормових (понадурочних) робіт. Доплата за понаднормові роботи в органах охорони здоров'я.

Поняття часу відпочинку. Види часу відпочинку: щоденний, вихідні та святкові дні. Щорічні відпустки та порядок їх надання. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати. Додаткові відпустки за особливий характер праці різним категоріям медичних працівників.

Поняття заробітної плати, структура і система заробітної плати. Тарифна система. Порядок встановлення мінімального розміру заробітної плати. Договірне регулювання оплати праці. Оплата праці працівників органів охорони здоров'я при відхиленні від нормальних умов праці. Індиксація заробітної плати. Обмеження відрахувань з заробітної плати.

Гарантії і компенсації. Поняття і види гарантованих виплат. Поняття і види компенсаційних виплат.

Дисциплінарна відповідальність. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Порядок накладання дисциплінарних стягнень. Види дисциплінарних стягнень.

Матеріальна відповідальність – один з видів юридичної відповідальності. Зміст матеріальної відповідальності та її види. Умови її застосування та порядок відшкодування збитків.

Матеріальна відповідальність юридичних осіб за шкоду, заподіяну у зв'язку з погіршенням здоров'я.

Індивідуальні трудові спори. Поняття трудових спорів. Органи, що розглядають трудові спори. Розгляд трудових спорів в комісіях по трудових спорах. Розгляд трудових спорів в районних (міських) судах. Порядок виконання рішень з трудових спорів.

Тема 8. Основи екологічного права та завдання санітарно-епідеміологічного нагляду в галузі охорони навколишнього середовища

Поняття, предмет та джерела екологічного права. Структура, принципи і функції екологічного права. Об'єкти екологічного права і обов'язки громадян.

Право власності та природні ресурси. Правові засади управління в галузі екології.

Юридична відповідальність в галузі екології. Види юридичної відповідальності за екологічні правопорушення.

**Типова навчальна програма
з предмета «Інформаційні технології»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно - практичні роботи
1	Інформація та інформаційні технології	1	
2	Програмні засоби ПК. Комп'ютерні технології	4	2
3	Мережні системи та сервіси	2	1
Всього годин		7	3

Тема 1. Інформація та інформаційні технології

Поняття про інформацію та інформаційні технології.

Тема 2. Програмні засоби ПК. Комп'ютерні технології

Програми створення текстових і графічних документів. Стили оформлення та подання інформації.

Розробка фірмового стилю.

Мультимедійні технології.

Види і типи презентацій. Загальні відомості про засоби створення презентацій. Офісний додаток PowerPoint.

Лабораторно-практичні роботи

1. Створення презентацій. Тема: «Заклад, де я навчаюсь».
2. Створення презентацій. Тема: «Моя майбутня професія».

Тема 3. Мережні системи та сервіси

Основи мережних систем. Мережі на основі ПК. Локальні, корпоративні і глобальні мережі.

Загальні відомості про Internet, електронну пошту та телеконференції.

Основні мережні сервіси. Браузери.

Лабораторно-практична робота

Використання інформаційної мережі Інтернет для роботи по догляду за хворими. «Комп'ютерна діагностика», МРТ, УЗД.

**Типова навчальна програма з предмета
«Основи галузевої економіки і підприємництва»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Предмет і роль курсу «Основи галузевої економіки і підприємництва». Галузева структура промисловості України	1	
2.	Науково-технічний прогрес і економічне зростання в галузі	1	
3.	Організація виробництва на підприємствах промисловості	1	
4.	Підприємство як суб'єкт господарювання	1	
5.	Кадри підприємства	1	
6.	Продуктивність праці	1	
7.	Організація і оплата праці	1	
	Всього годин	7	

Тема 1. Предмет і роль курсу «Основи галузевої економіки і підприємництва». Галузева структура промисловості України

Мета і зміст курсу «Основи галузевої економіки і підприємництва». Необхідність вивчення курсу майбутніми кваліфікованими конкурентоспроможними на ринку праці робітниками.

Поняття та класифікація галузей промисловості України. Галузева структура, та показники що її характеризують. Основні фактори, що впливають на формування галузевої структури промисловості України.

Тема 2. Науково-технічний прогрес і економічне зростання в галузі

Науково-технічний прогрес (НТП), науково-технічна революція (НТР). НТП в промисловості. Основні напрями науково-технічної політики в галузі. Технологічна революція. Гуманізація виробництва.

Тема 3. Організація виробництва на підприємствах промисловості

Організація виробництва як форма забезпечення ефективної діяльності підприємств. Формування та структура виробничого процесу. Основні принципи організації виробничого процесу. Організаційні типи виробництва та їх характеристика.

Тема 4. Підприємство як суб'єкт господарювання

Закон України «Про підприємства». Загальна характеристика підприємств, форми власності. Розвиток і види підприємств. Функції підприємств. Організаційно-правові форми підприємств.

Тема 5. Кадри підприємства

Кадри підприємства, їх склад і структура. Класифікація персоналу підприємства. Підготовка кадрів в Україні та фактори, що впливають на зміну професійно-кваліфікаційного складу кадрів підприємства. Роль ДПТНЗ у підготовці робітничих кадрів.

Тема 6. Продуктивність праці

Поняття продуктивності праці. Показники продуктивності праці та методи її обчислення.

Тема 7. Організація і оплата праці

Організації трудової діяльності. Заробітна плата, її економічний зміст, форми і системи. Тарифна система оплати праці. Нові форми оплати праці, бригадний підряд, преміювання. Класифікаційні розряди (класи), порядок їх присвоєння.

**Типова навчальна програма
з предмета «Правила дорожнього руху»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1	Закон України «Про дорожній рух». Загальні положення, визначення	1	
2	Обов'язки та права пасажирів і пішоходів	1	
3	Вимоги до водіїв мопедів, велосипедів, осіб, які керують гужовим транспортом і погоничів тварин	1	
4	Регулювання дорожнього руху	1	
5	Рух транспорту та безпека пішоходів і пасажирів	1	
6	Особливі умови руху	1	
7	Надання першої медичної допомоги під час дорожньо-транспортних випадків	1	
8	Відповідальність за порушення правил дорожнього руху	1	
Всього годин		8	

Тема 1. Закон України «Про дорожній рух». Загальні положення, визначення

Правила дорожнього руху. Загальні положення. Терміни та визначення Закону України «Про дорожній рух». Правила дорожнього руху як правова основа дорожнього руху, що має створити безпечні умови для всіх його учасників.

Закон України «Про дорожній рух». Порядок навчання різних груп населення Правилам дорожнього руху.

Аналіз дорожньо-транспортних пригод у населеному пункті, області та причини їх виникнення.

Загальна структура і основні вимоги Правил дорожнього руху.

Порядок введення обмежень у дорожньому русі, відповідність обмежень, інструкцій та інших нормативних актів вимогам Правил дорожнього руху.

Терміни: пішохід, механічний транспортний засіб, мотоцикл, велосипед, причеп, напівпричіп, дорога, дозволена максимальна вага, прорізна частина, смуга руху, перехрестя, залізничний перехід, населений пункт, зупинка, стоянка, обгін, поступити дорогу, переважне право. Визначення цих термінів.

Тема 2. Обов'язки та права пасажирів і пішоходів

Порядок руху пішоходів у населених пунктах.

Особливості руху пішоходів, які переносять громіздкі предмети, осіб, які пересуваються в інвалідних колясках без двигуна, керують велосипедом, мопедом та мотоциклом, тягнуть санки, візок тощо

Порядок руху пішоходів за межами населених пунктів. Рух пішоходів у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості. Груповий рух людей дорогою.

Розподіл транспортних і пішохідних потоків. Тротуар. Пішохідна доріжка. Організована колона. «Знак»: «Пішохідний перехід». Груповий рух людей дорогою. Порядок переходу проїжджої частини дороги. Дії пішоходів при наближенні транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком і спеціальним звуковим сигналом.

Дії пішоходів, які причетні до дорожньо-транспортної пригоди.

Поведінка пасажирів на зупинках маршрутного транспорту

Значення світлофорів і жестів регулювальника. Як очікувати автобус, тролейбус, трамвай, автомобіль-таксі. Посадка та висадка пасажирів під час зупинки транспорту.

Тема 3. Вимоги до водіїв мопедів, велосипедів, осіб, які керують гужовим транспортом і погоничів тварин

Віковий ценз і вимоги до велосипедистів і водіїв мопедів, гужового транспорту і погоничів тварин. Технологічний стан і обладнання транспортних засобів. Документи водія. Обов'язки водія.

Розміщення транспортних засобів на проїжджій частині дороги.

Правила користування велосипедною доріжкою. Випадки, коли рух зазначених транспортних засобів і прогін тварин забороняється. Заборони водію. Вимоги до водія велосипеда, гужового транспорту, погоничів тварин. Заборони водію велосипеда. Заборони водію гужового транспорту. Заборони погоничам тварин.

Небезпечні наслідки порушення вимог руху керуючими велосипедами, мопедами, гужовим транспортом і прогоном тварин.

Тема 4. Регулювання дорожнього руху

Дорожні знаки та їх значення в загальній системі організації дорожнього руху, їх класифікація.

Дорожня розмітка та її значення в загальній системі організації дорожнього руху, класифікація розмітки.

Дорожнє обладнання як допоміжний засіб забезпечення регулювання дорожнього руху на небезпечних ділянках трас.

Типи світлофорів. Сигнали світлофора. Сигнали, що регулюють рух світлофорів. Вертикальні світлофори. Значення світлофорів.

Сигнали регулювальника (особи, уповноважені регулювати дорожній рух): руки, що витягнуті в сторони, опущені; права рука зігнута перед грудьми; права рука витягнута вперед; рука, піднята вгору; інші сигнали регулювальника.

Перевага сигналів регулювальника над сигналами світлофора, дорожніми знаками і розміткою.

Тема 5. Рух транспорту та безпека пішоходів і пасажирів

Правосторонній рух транспорту і безпека пішоходів. Рух у декілька рядів. Взаємна увага – умова безпеки руху.

Види і призначення попереджувальних сигналів. Правила подання світлових сигналів або рукою. Небезпечні наслідки порушення правил подавання попереджувальних сигналів.

Попереджувальні сигнали. Швидкість руху. Дистанція. Обгін. Безпека пішоходів і пасажирів.

Поняття про шлях гальмування. Фактори, що впливають на величину шляху гальмування.

Види перехресть. Порядок руху на перехрестях. Зупинка і стоянка.

Тема 6. Особливі умови руху

Перевезення пасажирів при буксируванні транспортних засобів.

Навчальна їзда. Умови, за яких дозволяється навчальна їзда на дорогах.

Рух у житловій зоні. Переваги пішоходів під час руху в житловій зоні.

Автомагістралі і автобани, їх основні ознаки.

Рух по автомагістралях і автобанах.

Основні ознаки гірських доріг і крутих спусків. Вимоги правил руху на гірських дорогах і крутих спусках.

Початок руху, маневрування. Обгін. Зупинка та стоянка. Рух по швидкісних дорогах. Рух по гірських дорогах. Рух і стоянка в темний час доби. Буксирування.

Тема 7. Надання першої медичної допомоги під час дорожньо-транспортних випадків

Визначення і термінове призначення дії фактора травмування, звільнення потерпілого із пошкодженого транспортного засобу.

Основні правила першої долікарської допомоги потерпілим. Надання першої допомоги при різних видах травм. Транспортування потерпілих при ДТП.

Тема 8. Відповідальність за порушення правил дорожнього руху

Соціально-економічні і правові наслідки ДТП і порушення ПДР. Поняття і види адміністративних порушень. Кримінальна відповідальність. Відповідальність за нанесення матеріальної та природо-екологічної шкоди.

Засоби адміністративного покарання. Дисциплінарна відповідальність. Суспільний вплив. Громадянська відповідальність.

Типова навчальна програма з предмета «Охорона праці»

№ з/п.	Тема	Кількість годин	
		Всього	з них на лабораторно-практичні роботи
1.	Правові та організаційні основи охорони праці.	2	
2.	Основи безпеки праці в галузі. Загальні відомості про потенціал небезпек. Психологія безпеки праці. Організація роботи з охорони праці.	2	
3.	Основи пожежної безпеки. Вибухонебезпека виробництва і вибухозахист.	2	
4.	Основи електробезпеки.	2	
5.	Основи гігієни праці та виробничої санітарії. Медичні огляди.	2	
6.	Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках.	2	
Всього годин:		12	

Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці

Зміст поняття «охорона праці», соціально-економічне значення охорони праці. Мета і завдання предмета «Охорона праці», обсяг, зміст і порядок його вивчення. Додаткові вимоги щодо вивчення предмета при підготовці робітників для виконання робіт з підвищеною небезпекою.

Основні законодавчі акти з охорони праці: Конституція України, Закон України «Про охорону праці», Кодекс законів про працю України, Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», основи законодавства України про охорону здоров'я, Закон України «Про пожежну безпеку», Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», Закон України «Про колективні договори і угоди».

Основні нормативно – правові акти з охорони праці. Право громадян на охорону праці при укладанні трудового договору. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Тривалість робочого дня працівників. Колективний договір, його укладання і виконання. Права працівників на охорону праці під час роботи на підприємстві, на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок і неповнолітніх. Відповідальність за порушення законодавства про працю, охорону праці, нормативно – правових актів з охорони праці.

Державне управління охороною праці. Соціальна політика щодо атестації робочих місць за умовами праці на відповідність вимогам нормативно – правових актів з охорони праці.

Державний нагляд за охороною праці. Органи державного нагляду за охороною праці. Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці, повноваження і права профспілок та уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці.

Навчання з питань охорони праці. Типове положення про порядок навчання і перевірку знань з питань охорони праці, яке встановлює порядок і види інструктажів з охорони праці, форми перевірки знань працівників і посадових осіб.

Основні завдання системи стандартів безпеки праці: зниження і усунення небезпечних та шкідливих виробничих факторів, створення ефективних засобів захисту працівників. Порядок забезпечення працівників засобами індивідуального та колективного захисту.

Поняття про виробничий травматизм і профзахворювання. Нещасні випадки, пов'язані з працею на виробництві і побутові. Безпека праці і здоровий спосіб життя. Алкоголізм і безпека праці. Професійні захворювання і професійні отруєння. Основні причини травматизму і професійних захворювань на виробництві. Основні заходи запобігання травматизму та захворювання на виробництві: організаційні, технічні, санітарно – виробничі, методико – профілактичні. Соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Соціальна і медична реабілітація працівників. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві, професійних захворювань і професійних отруєнь.

Тема 2. Основи безпеки праці у галузі. Загальні відомості про потенціал небезпек. Психологія безпеки праці. Організація роботи з охорони праці

Загальні питання безпеки праці. Перелік робіт з підвищеною небезпекою, для проведення яких потрібне спеціальне навчання і щорічна перевірка знань з охорони праці.

Загальні відомості про потенціал небезпек. Основні небезпеки під час проведення робіт за професіями в галузі.

Роботи з підвищеною небезпекою при виконанні робіт декоратора вітрин 4-го розряду. Створення безпечних умов праці. Захист від дії хімічних чинників. Зони безпеки та їх огороження. Світлова і звукова сигналізація. Попереджувальні написи, сигнальні фарбування. Знаки безпеки.

Засоби колективного та індивідуального захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів: спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту при проведенні різних видів робіт. Захист від шуму, пилу, газу, вібрацій, несприятливих метеорологічних умов. Мікроклімат виробничих приміщень.

Правила та заходи щодо попередження нещасних випадків і аварій, які характерні для професії декоратора вітрин 4-го розряду: ураження електричним

струмом, травматизм очей, опіки, ураження дихальних шляхів, механічні пошкодження, порізи. Вимоги безпеки у навчальних, навчально – виробничих приміщеннях навчальних закладів.

Фізіологічна та психологічна основа трудового процесу (безумовні та умовні рефлекси, їх вплив на безпеку праці).

Психологія безпеки праці. Пристосування людини до навколишніх умов в процесі праці (почуття, увага, пам'ять, уява, емоції) та їх вплив на безпеку праці.

Психофізичні фактори умов праці (промислова естетика, ритм і темп роботи, виробнича гімнастика, кімнати психологічного розвантаження) та їх вплив на безпеку праці.

Вимоги нормативно-правових актів про охорону праці щодо безпеки виробничих процесів.

Особливості безпеки праці декоратора. Можливі наслідки недотримання правил безпеки праці при виконанні робіт.

Приклади контролю безпечних умов праці. Запобіжні написи, сигнальне пофарбування. Знаки безпеки.

Організація роботи з охорони праці.

Тема 3. Основи пожежної безпеки. Вибухонебезпека виробництва і вибухозахист

Характерні причини виникнення пожеж: порушення правил використання відкритого вогню і електричної енергії, використання непідготовленої техніки в пожежонебезпечних місцях: порушення правил використання опалювальних систем, електронагрівальних приладів, відсутність захисту від блискавки. Пожежонебезпечні властивості речовин.

Організаційні та технічні протипожежні заходи. Пожежна сигналізація.

Горіння речовин і способи його припинення. Умови горіння. Спалах, заpalення, самозаpalення, горіння, тління. Легкозаймисті й горючі рідини. Займисті, важкозаймисті і незаймисті речовини, матеріали та конструкції. Поняття вогнестійкості.

Вогнегасильні речовини та матеріали: рідина, піна, вуглекислота, пісок, покривала, їх вогнегасильні властивості. Пожежна техніка для захисту об'єктів: пожежні машини, автомобілі та мотопомпи, установки для пожежогасіння, вогнегасники, ручний пожежний інструмент, їх призначення, будова, використання на пожежі. Особливості гасіння пожежі на об'єктах галузі.

Організація пожежної охорони в галузі.

Стан та динаміка аварійності в світовій індустрії. Аналіз характерних значних промислових аварій, пов'язаних з викидами, вибухами та пожежами хімічних речовин. Загальні закономірності залежності масштабів руйнувань і тяжкості наслідків аварій від кількості, фізико-хімічних властивостей і параметрів пальних речовин, що використовуються у технологічній системі.

Теоретичні основи механізму горіння та вибуху. Особливості горіння та вибуху в апаратурі, виробничому приміщенні, неорганізованих газових викидів в незамкнутому просторі. Механізм горіння аерозолів.

Параметри і властивості, що характеризують вибухонебезпеку середовища.

Основні характеристики вибухонебезпеки; показники рівня руйнування промислових аварій.

Вимоги щодо професійного відбору та навчання персоналу для виробництв підвищеної вибухонебезпеки.

Загальні відомості про великі виробничі аварії, їх типи, причини та наслідки. Вплив техногенних чинників на екологічну безпеку та безпеку життя і здоров'я людей. Приклади великих техногенних аварій і катастроф та їх наслідки.

Тема 4. Основи електробезпеки

Електрика промислова, статична і атмосферна.

Особливості ураження електричним струмом. Вплив електричного струму на організм людини. Фактори, які впливають на ступінь ураження людини електрикою: величина напруги, частота струму, шлях і тривалість дії, фізичний стан людини, вологість повітря. Безпечні методи звільнення потерпілого від дії електричного струму.

Загальні відомості про 4-провідну електричну мережу живлення. Фазова та лінійна напруга. Електричний потенціал Землі. Електрична напруга доторкання.

Класифікація виробничих приміщень відносно безпеки ураження працюючих електричним струмом.

Допуск до роботи з електрикою і електрифікованими машинами. Колективні та індивідуальні засоби захисту в електроустановках. Попереджувальні надписи, плакати та пристрої, ізолюючі прилади. Занулення та захисне заземлення, їх призначення. Робота з переносними електросвітільниками.

Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів.

Правила роботи на персональних комп'ютерах.

Захист від статичної електрики. Захист будівель та споруд від блискавки.

Правила поведінки під час грози.

Тема 5. Основи гігієни праці та виробничої санітарії. Медичні огляди

Поняття про гігієну праці як систему організаційних, гігієнічних та санітарно-технічних заходів. Шкідливі виробничі фактори (шум, вібрація, іонізуючі випромінювання тощо), основні шкідливі речовини, їх вплив на організм людини. Дії вірусів, інфекцій, що передаються через кров, біологічні рідини і спричиняють порушення нормальної життєдіяльності людини, викликають гострі та хронічні захворювання.

Лікувально-профілактичне харчування.

Фізіологія праці. Чергування праці і відпочинку. Виробнича гімнастика. Додержання норм піднімання і переміщення важких речей неповнолітніми і жінками.

Основні гігієнічні особливості праці за даною професією.

Вимоги до опалення, вентиляції та кондиціонування повітря виробничих, навчальних та побутових приміщень. Правила експлуатації систем опалення та вентиляції.

Види освітлення. Природне освітлення. Штучне освітлення: робоче та аварійне. Правила експлуатації освітлення.

Санітарно-побутове забезпечення працівників.

Щорічні медичні огляди працюючих неповнолітніх, осіб віком до 21 року.

Тема 6. Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках

Основи анатомії людини.

Послідовність, принципи й засоби надання першої допомоги.

Основні принципи надання першої допомоги: правильність, доцільність дії, швидкість, рішучість, спокій. Запобіжні заходи щодо інфікування СНІДом під час надання першої допомоги при пораненнях, припиненні кровотечі з ран, носа, вуха тощо.

Засоби надання першої допомоги. Медична аптечка, її склад, призначення, правила користування.

Способи реанімації. Штучне дихання способом «з рота в рот» чи «з рота в ніс». Положення потерпілого і дії особи, яка надає допомогу. Непрямий масаж серця. Порядок одночасного виконання масажу серця та штучного дихання.

Види електротравм. Правила надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

Перша допомога при ударах, вивихах, переломах, розтягненні зв'язок.

Припинення кровотечі з рани, носа, вуха, легень, стравоходу тощо. Перша допомога при пораненнях. Правила накладання пов'язок, їх типи.

Надання першої допомоги при знепритомненні (втраті свідомості), шокові, тепловому та сонячному ударі, обмороженні.

Опіки, їх класифікація. Перша допомога при хімічних і термічних опіках, опіку очей.

Перша допомога при запорошуванні очей. Способи промивання очей.

Ознаки отруєння і перша допомога потерпілому. Способи надання допомоги при отруєнні чадним газом, алкоголем, нікотинном.

Транспортування потерпілого. Підготовка потерпілого до транспортування. Вимоги до транспортних засобів.

**ТИПОВА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
З ПРЕДМЕТУ
«ЗАГАЛЬНИЙ ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	з них лабораторно-практичні роботи
1.	Обов'язки і завдання молодшого медичного працівника	1	
2.	Типи лікувальних закладів, організація їх роботи. Будова, устаткування і режим роботи приймального і лікувального відділень лікарні	1	
3.	Інфекційний контроль. Інфекційна безпека	4	
4.	Прийом пацієнта в стаціонар	2	
5.	Годування пацієнтів	2	
6.	Методи найпростішої фізіотерапії. Оксигенотерапія. Термометрія	4	
7.	Застосування лікарських засобів	2	
8.	Клізма. Газовивідна трубка	4	
9.	Ін'єкції, техніка виконання.	2	
10.	Загальні відомості про лабораторні та інструментальні методи досліджень	2	
11.	Догляд та спостереження за хворими у збудженому та безсвідомому стані	2	
12.	Особливості догляду за хворими з опіками і обмороженнями	4	
13.	Серцево-легенева реанімація. Кровотечі	4	
	Всього годин:	34	

Тема 1. Обов'язки і завдання молодшого медичного працівника

Обов'язки молодшої медичної сестри з догляду за хворими.

Роль молодшої медичної сестри в лікувальному процесі. Догляд за пацієнтами як лікувальний чинник.

Професійні шкідливості в роботі молодшої медичної сестри, їх профілактика. Дотримання правил та норм охорони праці та безпеки життєдіяльності при виконанні обов'язків молодшої медичної сестри.

Тема 2. Типи лікувальних закладів, організація їх роботи

Типи закладів системи охорони здоров'я. Організація їх роботи. Будова, устаткування і режим роботи приймального і лікувального відділень лікарні.

Поняття про лікувально-охоронний режим, його елементи.

Тема 3. Інфекційний контроль. Інфекційна безпека

Поняття внутрішньо-лікарняної інфекції. Профілактика внутрішньо-лікарняної інфекції.

Вимоги до особистої гігієни медичного персоналу. Методи обробки рук медичного працівника.

Основні поняття дезінфекції та стерилізації. Види дезінфекції. Методи і засоби дезінфекції. Характеристика основних засобів дезінфекції. Види контролю придатності дезінфікуючих засобів. Засоби проведення дезінфекційних заходів. Правила охорони праці при роботі з дезінфікуючими засобами. Техніка приготування дезінфікуючих розчинів. Дезінфікуючі засоби нового покоління.

Схема проведення дезінфекції при внутрішньолікарняних інфекціях.

Санітарна обробка пацієнта. Організація протипедиккульозних заходів в стаціонарі.

Особливості гігієнічного прибирання приміщень стаціонару. Загальні вимоги. Санітарно-гігієнічне прибирання харчоблоку і буфетних у відділеннях стаціонару.

Білизняний режим стаціонару. Особиста гігієна пацієнтів.

Контроль якості поточної та заключної дезінфекції. Профілактична (поточна) дезінфекція.

Профілактична дезінфекція і стерилізація різних об'єктів терапевтичного відділення.

Профілактика професійного зараження в процедурному кабінеті.

Дезінфекція й утилізація одноразових медичних виробів.

Стерилізація. Поняття про стерилізацію, методи і способи стерилізації.

Етапи обробки виробів медичного призначення. Передстерилізаційна очистка, її значення, методи, засоби, режим. Передстерилізаційна обробка інструментів. Підготовка перев'язочного матеріалу для стерилізації (серветки, тампони, шарики, турунди). Підготовка та стерилізація білизни медичного призначення.

Тема 4. Прийом пацієнта в стаціонар

Антропометрія пацієнта.

Повна і часткова санітарна обробка пацієнта. Санітарна обробка пацієнта при виявленні педиккульозу. Проведення гігієнічної ванни. Проведення гігієнічного душу.

Особиста гігієна пацієнта. Догляд за шкірою, природними складками. Пролежні. Методика визначення ступеню ризику утворення пролежнів у кожного хворого. Фактори ризику розвитку пролежнів. Локалізація, стадії утворення пролежнів. Навчання родичів важкохворого пацієнта елементам профілактики пролежнів в домашніх умовах.

Догляд за порожниною рота. Догляд за очима. Догляд за носом. Догляд за вухами. Догляд за волоссям. Підмивання жінки в ліжку. Вологе обтирання. Миття ніг в ліжку тяжкохворому. Підмивання тяжкохворих

Положення пацієнта в ліжку. Функціональне ліжко і різні пристосування для створення пацієнту зручного положення в ліжку.

Вимоги до постільної білизни. Приготування постелі. Зміна постільної та натільної білизни важкохворим. Правила збирання і транспортування брудної білизни. Подача судна.

Тема 5. Годування пацієнтів

Основи раціонального харчування. Основні принципи лікувального харчування. Лікувальні столи, характеристика основних лікувальних столів. Режим харчування. Організація харчування.

Штучне харчування. Годування пацієнта через назогастральний зонд, за допомогою живильної клізми.

Планування необхідної допомоги пацієнту при виникненні проблем, пов'язаних з годуванням. Допомога під час прийому їжі.

Годування важкохворих.

Санітарно-гігієнічне прибирання харчоблоку і буфетних у відділеннях стаціонару.

Контроль за відвідуванням пацієнтів і передачею продуктів.

Контроль за санітарним станом тумбочок, холодильників, терміном зберігання харчових продуктів.

Тема 6. Методи найпростішої фізіотерапії. Оксигенотерапія. Термометрія

Поняття про найпростішу фізіотерапію. Види найпростіших фізіотерапевтичних процедур. Протипоказання до теплових фізіотерапевтичних процедур, застосування холоду. Можливі ускладнення та їх профілактика.

Право пацієнта на інформацію про процедуру. Необхідність згоди хворого на процедуру.

Постановка банок. Приготування і застосування для хворого холодного, гарячого, зігрівального компресів. Застосування грілки. Застосування пухиря з льодом. Постанова гірчичників.

Місцеві ванни з поступовим підвищенням температури, теплі, контрастні, холодні.

Місцеві обливання. Обмивання. Розтирання.

Оксигенотерапія. Цілі і види оксигенотерапії. Подача зволоженого кисню через носовий катетер. Подача зволоженого кисню з кисневої подушки.

Термометрія і будова термометра, правила зберігання та користування термометром, види термометрів.

Температура тіла та її зміни. Вимірювання температури тіла. Реєстрація даних термометрії.

Тема 7. Застосування лікарських засобів

Отримання, зберігання й облік лікарських засобів.

Причини, що викликають у пацієнта негативне відношення до лікарської терапії. Право хворого на інформацію про лікарські засоби. Необхідність отримання згоди хворого на вживання ліків.

Правила роздачі лікарських засобів.

Сублінгвальний спосіб застосування лікарських засобів.

Зовнішнє застосування лікарських засобів: на шкіру і слизові оболонки. Застосування на шкіру мазі різними способами, присипок, пластирів, розчинів, настоянок.

Закапування крапель в ніс, очі, вуха. Закладання мазі за повіки. Введення мазі в ніс, вуха.

Інші способи застосування лікарських засобів.

Тема 8. Клізма. Газовивідна трубка

Клізма, види клізм. Очищувальна клізма. Сифонна клізма. Гіпертонічна клізма. Масляна клізма. Крапельна клізма. Живильна клізма. Протипоказання й можливі ускладнення. Право пацієнта на інформацію. Необхідність згоди хворого на процедуру.

Газовивідна трубка. Протипоказання й можливі ускладнення.

Тема 9. Ін'єкції, техніка виконання

Ін'єкції, види ін'єкцій. Техніка виконання ін'єкцій при невідкладних станах.

Тема 10. Загальні відомості про лабораторні та інструментальні методи досліджень

Лабораторні методи досліджень. Збирання харкотиння. Дезінфекція харкотиння і посуду. Збирання сечі. Збирання калу.

Підготовка до інструментальних методів досліджень. Підготовка до рентгенологічних методів досліджень, флюорографічних обстежень. Підготовка до ендоскопічних досліджень, УЗД-ехографія. Підготовка до зондових маніпуляцій.

Тема 11. Догляд та спостереження за хворими у збудженому та безсвідомому стані

Важливість спостереження за хворими у збудженому та безсвідомому стані. Особливості догляду за такою категорією хворих.

Тема 12. Особливості догляду за хворими з опіками і обмороженнями

Стадії, клініка опіків та обморожень. Перша допомога при різного роду опіках і обмороженнях.

Тема 13. Серцево-легенева реанімація. Кровотечі

Ознаки клінічної смерті. Відновлення прохідності дихальних шляхів. Штучна вентиляція легень.

Непрямої масаж серця у дітей, дорослих і людей похилого віку.

Правила зупинки кровотеч (різного виду). Підручні засоби для зупинки кровотеч.

ТИПОВА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з предмета

“Основи медичних знань”

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	з них лабораторно-практичні роботи
1.	Анатомія і фізіологія людини	3	
2.	Система органів дихання	3	
3.	Серцево-судинна система	3	
4.	Кров. Кровотеча, види і наслідки	3	
5.	Травна система і травлення	3	
6.	Обмін речовин та енергії. Теплообмін	2	
7.	Система органів виділення та репродукції	4	
8.	Ендокринна система.	1	
9.	Центральна і периферична нервова система	1	
10.	Шкіра. Загальна характеристика. Роль шкіри та її функції	2	
11.	Опорно-руховий апарат	3	
12.	Орган зору. Анатомічна особливість очей	2	
13.	ЛОР-органи	3	
14.	Гігієнічне виховання. Імунітет і щеплення. Профілактика захворювань	3	
	Всього годин:	36	

Тема 1. Анатомія і фізіологія людини

Анатомія і фізіологія як науки, що вивчають механізми задоволення потреб людини.

Місце людини в природі. Організм як єдине ціле. Взаємодія організму людини із зовнішнім середовищем. Зв'язок структури та функції. Визначення понять «норма», «аномалія», «життя», «здоров'я». Індивідуальне і суспільне здоров'я. Показники суспільного здоров'я: народжуваність, смертність, середня тривалість життя, захворюваність.

Предмет вивчення анатомії, методи дослідження в анатомії. Частина тіла людини, ділянки голови, тулуба, кінцівок. Системи органів. Порожнини тіла.

Предмет вивчення фізіології, методи досліджень у фізіології.

Конституція. Фактори, що її обумовлюють. Морфологічні типи конституції.

Тема 2. Система органів дихання

Фактори, що здійснюють вплив на процес дихання. Значення кисню та вуглекислого газу для людини. Процес дихання, визначення, етапи (зовнішнє дихання, транспорт газів кров'ю, тканинне дихання).

Органи дихальної системи: верхні дихальні шляхи, нижні дихальні шляхи, власне дихальна частина. Ніс, гортань, трахея, бронхи, легені, плевра. Їх зовнішня та внутрішня будова, розташування, значення.

Тема 3. Серцево-судинна система

Загальна характеристика серцево-судинної системи. Фактори, що здійснюють вплив на кровообіг. Процес кровообігу, визначення, значення, структури, що його здійснюють.

Анатомічна будова серця. Його функції.

Судини, види, будова стінки артерій, вен, капілярів. Причини руху крові в артеріях, венах, капілярах. Функціональні групи судин. Мале та велике кола кровообігу.

Основні показники кровообігу – об'ємна швидкість, кров'яний тиск, його види, систолічний і діастолічний тиск; фактори, що їх обумовлюють. Оптимальний рівень артеріального тиску.

Тема 4. Кров. Кровотеча, види і наслідки

Місце крові у системі внутрішнього середовища організму. Кількість крові, кількість циркулюючої крові.

Склад крові: плазма (склад, властивості), форменні елементи (види, будова, функції).

Функції крові: транспортна, дихальна, трофічна, видільна, регуляторна, захисна, терморегуляційна, імунна.

Групи крові. Принцип, що лежить в основі поділу крові на групи, характеристика груп крові. Резус-фактор.

Донорство, його значення. Переливання крові (пряме, непряме). Кровотеча, види і наслідки.

Тема 5. Травна система і травлення

Основні поживні речовини та їх значення. Процес живлення. Визначення, етапи. Зовнішнє живлення: прийом їжі, механічна та хімічна обробка їжі у травному каналі, всмоктування поживних речовин у кров, транспорт поживних речовин до тканин у розчиненому в плазмі вигляді, у сполуках із білками плазми, еритроцитами.

Травна система. Структури травної системи – травний канал, великі травні залози. Травний канал, органи, що його утворюють: порожнина рота, глотка, стравохід, шлунок, тонка кишка, товста кишка. Принцип будов їх стінки. Очеревина. Великі травні залози: великі слинні залози, підшлункова залоза, печінка, жовчний міхур. Їх значення і функції.

Тема 6. Обмін речовин та енергії. Теплообмін

Обмін речовин та енергії, визначення. Перетворення речовини та енергії в організмі людини. Основний обмін.

Білки, жири, вуглеводи – біологічна та енергетична цінність, добова потреба людини. Вітаміни – поняття, біологічна цінність, фактори, що впливають на потребу організму у вітамінах. Класифікація вітамінів. Джерела вітамінів. Гіпервітаміноз, гіповітаміноз, авітаміноз.

Тема 7. Система органів виділення та репродукції

Потреба виділення, структури організму, що її забезпечують, взаємозв'язок видільних структур. Процес виділення. Речовини, що підлягають виділенню. Етапи процесу виділення.

Сечова система. Органи, що її утворюють. Функції. Нирки. Процес утворення сечі. Сечоводи. Сечовий міхур. Сечівник (жіночий, чоловічий). Регуляція сечовиділення.

Процес репродукції. Його значення для збереження виду. Структури організму, що його здійснюють.

Етапи процесу репродукції: статеве дозрівання, формування статевої мотивації, статеве поведінка, статевий акт, запліднення, вагітність, пологи, лактація, вирощування потомства.

Процес ово- та сперматогенезу. Критерії оцінки процесу репродукції: розвиток вторинних статевих ознак, наявність лібідо, менструації, полюції, спроможність до статевих актів та вагітності, наявність материнських та батьківських почуттів.

Жіночі статеві органи (внутрішні та зовнішні). Чоловічі статеві органи.

Тема 8. Ендокринна система

Залози внутрішньої секреції. Гіпофіз, епіфіз, щитовидна залоза, паращитовидні залози, надниркові залози, статеві залози. Вплив залоз внутрішньої секреції на всі найважливіші фізіологічні процеси.

Тема 9. Центральна і периферична нервова система

Головний і спинний мозок – загальні відомості, розташування, відділи. Довгастий мозок, задній мозок, середній мозок, проміжний мозок, сітчастий утвір, кінцевий мозок. Оболонки мозку.

Біоритми мозку. Стадії сну. Критерії оцінки психічної діяльності. Зв'язок психічної діяльності та соматичного стану організму.

Психічна діяльність (вища нервова діяльність) – фізіологічна основа психо-соціальних потреб людини. Структурно-функціональні основи психічної діяльності людини (перша та друга сигнальні системи), фізіологічні основи індивідуальної психічної діяльності. Типи вищої нервової діяльності людини. Форми та фізіологічні основи психічної діяльності (сон, пам'ять, мислення, свідомість, мова, свідоме поведінка).

Органи відчуття. Аналізатори.

Тема 10. Шкіра. Загальна характеристика. Роль шкіри та її функції

Функції шкіри, її будова. Епідерміс – розташування, структурно-функціональна характеристика шарів. Дерма, підшкірний шар, характеристика. Залози шкіри – розташування, характеристика секретів, функції. Похідні шкіри – волосся, нігті.

Тема 11. Опорно-руховий апарат

Процес руху та структури організму людини, що його здійснюють. Види рухів, значення рухів.

Скелет – визначення, функції, структурно-функціональна одиниця скелета і хребта. Види кісток, їх будова. Будова суглоба. Класифікація суглобів.

Скелетні м'язи – розташування, значення, м'язові групи. М'яз як орган, зовнішня та внутрішня будова. Види м'язів за формою, напрямком, функцією, розташуванням. Допоміжний апарат м'язів. Основні фізіологічні властивості м'язів. Робота м'язів. Фізіологічні основи втомлення, відпочинок.

Тема 12. Орган зору. Анатомічна особливість очей

Будова та функції органа зору. Механізм зорового сприйняття. Механізм кольорового зору.

Тема 13. ЛОР-органи

Слухова та вестибулярна системи, їх допоміжний апарат. Механізм кісткової та повітряної провідності. Зовнішнє вухо, середнє вухо, внутрішнє вухо. Слухова сенсорна система. Вестибулярна сенсорна система.

Тема 14. Гігієнічне виховання. Імунітет і щеплення.

Профілактика захворювань

Поняття «імунітет», «щеплення». Захисні властивості організму. Засоби розвитку імунітету.

Види щеплень. Методи введення щеплень. Вікові імунозахисні особливості. Роль щеплень для захисту організму.

Формування здорового способу життя – головний засіб профілактики захворювань. Диспансеризація – активна форма медичного догляду за станом здоров'я населення.

Основні принципи застосування фізичних вправ. Рух – запорука здоров'я. Вплив рухової активності на функціональний стан органів і систем. Гігієнічні вимоги до фізичних вправ. Основні принципи тренування: поступовість, систематичність. Різноманітність, індивідуальних підхід до людини. Фізичні вправи як лікувальний чинник. Особливості рухової активності різних вікових груп населення з урахуванням характеру праці, стану здоров'я.

Основні принципи загартовування: поступовість, систематичність, врахування індивідуальних особливостей людини, створення позитивного настрою. Характеристики основних засобів загартовування. Рекомендації щодо загартовування здорової людини.

ТИПОВА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з предмета
“Спеціальний догляд за хворими”

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	з них лабораторно-практичні роботи
1.	Спеціальний догляд за терапевтичними хворими	6	
2.	Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку. Особливості догляду за хворими дітьми	6	
3.	Спеціальний догляд за хірургічними хворими	6	
4.	Основи мікробіології та епідеміології. Догляд за інфекційними хворими	6	
5.	Догляд за породіллями та гінекологічними хворими	6	
6.	Догляд за хворими із захворюваннями шкіри та венеричними хворими	4	
7.	Догляд за хворими із ураженнями органу зору	2	
8.	Особливості догляду за ЛОР-хворими	2	
9.	Особливості догляду за нервово-психічними хворими	2	
10.	Особливості догляду за хворими старечого та похилого віку	2	
11.	Паліативна та хоспісна допомога.	2	
	Всього годин	44	

Тема 1. Спеціальний догляд за терапевтичними хворими

Спеціальний догляд за хворими під час гарячки.

Догляд при захворюваннях органів дихальної системи. Догляд при гострому та хронічному бронхіті. Догляд та перша медична допомога при пневмотораксі та плевриті. Особливості догляду при туберкульозі, кровохарканні.

Догляд за хворими із захворюваннями серцево-судинної системи. Стенокардія. Інфаркт міокарду. Догляд за хворими при гіпертонічному кризі, гіпотонії. Догляд за хворими при легенево-серцевій недостатності. Методика. Техніка.

Догляд за хворими із захворюваннями травної системи. Промивання шлунку. Підготовка хворого до рентгенологічного обстеження, гастроскопії, УЗД.

Особливості догляду за хворими із захворюваннями крові.

Догляд за хворими із захворюваннями нирок та сечовивідних шляхів. Збирання сечі для лабораторного дослідження.

Догляд за хворими із захворюваннями опорно-рухової системи. Надання зручного положення в ліжку.

Особливості догляду за хворими із променевою хворобою.

Догляд за хворими з ендокринними захворюваннями. Ожиріння, догляд та спостереження. Особливості догляду та спостереження за хворими з інсулінозалежним цукровим діабетом. Гіперглікемічна та гіпоглікемічна кома. Догляд за хворими з тиреотоксикозом.

Тема 2. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку. Особливості догляду за хворими дітьми

Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку.

Антропометричні вимірювання дітей.

Особиста гігієна. Гігієна палати. Зберігання та прання білизни. Правила дезінфекції білизни та відправлень. Вимоги до дотримання загального режиму при догляді за хворими дітьми.

Догляд за шкірою дитини. Профілактика попрілостей.

Значення харчування в оздоровленні дітей. Особливості годування при розладі шлунково-кишкового тракту. Штучне годування дітей. Штучне харчування.

Особливості догляду при рахіті та спазмофілії.

Особливості догляду за дітьми при ексудативно-катаральному діатезі.

Догляд за дітьми із захворюваннями органів дихання. Особливості догляду за дітьми, ураженими туберкульозом.

Догляд за дітьми із захворюваннями серця та кровообігу.

Догляд за дітьми при захворюваннях нирок. Дотримання режиму та дієти.

Догляд за дітьми при цукровому діабеті та його ускладненнях.

Санітарний режим та правила особистої гігієни молодшого медичного персоналу в інфекційних відділеннях дитячого стаціонару. Особливості обслуговування та догляд за дітьми в інфекційному відділенні стаціонару. Особливості догляду за дітьми, хворими на кір та скарлатину. Особливості догляду за дітьми, хворими на кашлюк. Допомога при нападі кашлю. Особливості догляду за дітьми, хворими на дифтерію.

Тема 3. Спеціальний догляд за хірургічними хворими

Роль молодшої медичної сестри при догляді за хірургічними хворими. Поняття про асептику та антисептику в хірургії.

Доопераційний період. Підготовка хворого до операції. Операційне поле. Підготовка порожнини рота, шлунково-кишкового тракту. Доставка хворого в операційну.

Особливості підготовки хворого до термінової операції. Особливості підготовки до операції дітей.

Післяопераційний період. Транспортування з операційної. Підготовка палати та ліжка, перекладання та перевертання. Догляд при виході з наркозу.

Догляд за хворими з травмами, забоями, вивихами, переломами. Перша допомога при травмах. Догляд за хворими з різними видами поранень. Догляд

за хворими з травмами голови та попереку. Догляд при переломі ключицъта ребер, при травматичній ампутації кінцівок (при відриві кінцівок)

Синдром тривалого здавлення, надання першої допомоги.

Травматичний шок, фази шоку. Допомога.

Допомога палатній медсестрі при догляді за хворими з трахеостомічною трубкою, гастростомою.

Правила догляду за хворими з дренажами грудної порожнини та пораненнями органів черевної порожнини.

Особливості догляду за важкохворими.

Тема 4. Основи мікробіології та епідеміології.

Догляд за інфекційними хворими

Поняття інфекційна хвороба. Джерело інфекції та епідемічне вогнище. Шляхи розповсюдження інфекцій. Види та методи дезінфекції, дезінсекції та дератизації.

Особливості догляду за інфекційними хворими. Особливості догляду за хворими на вірусний гепатитА, грип.

Особливості догляду за хворими на дифтерію, кір, краснуху, малярію.

Особливості догляду за хворими з особливо небезпечними інфекціями (чума, холера, сибірка).

Правила безпеки медичного персоналу при роботі в інфекційному відділенні.

Тема 5. Догляд за породіллями та гінекологічними хворими

Роль молодшої медичної сестри та її обов'язки в системі акушерсько-гінекологічної допомоги. Санітарно-гігієнічні вимоги до пологодопоміжних закладів.

Значення асептики та антисептики в акушерстві та гінекології. Особливості прибирання та дезінфекції приміщень акушерського стаціонару. Обробка та стерилізація гінекологічного інструментарію та допоміжних матеріалів.

Правила санітарної обробки при поступленні в пологове відділення. Методи транспортування. Догляд та спостереження за вагітними, підготовка до пологів. Догляд за породіллями, приготування ліжка.

Особливості догляду за вагітними з ранніми та пізніми токсикозами. Особливості догляду при еклампсії.

Догляд за гінекологічними хворими.

Тема 6. Догляд за хворими із захворюваннями шкіри та венеричними хворими

Особливості догляду за хворими на дерматози, алергійні хвороби шкіри, інфекційні дерматози, туберкульоз шкіри, лепру, вірусні та паразитарні хвороби шкіри, інфекційні еритеми.

Особливості догляду за хворими при первинному, вторинному, третинному періодах сифілісу та природженому сифілісі, хворими на гонорею.

Правила догляду за інфікованими на СНІД.

Деонтологічні та юридичні аспекти проблеми шкірно-венеричних захворювань.

Тема 7. Догляд за хворими із ураженнями органу зору

Особливості догляду за хворими в офтальмологічному відділенні.
Особливості догляду за хворими із хворобами очей при соціально-побутових захворюваннях.

Тема 8. Особливості догляду за хворими із ЛОР-захворюваннями

Догляд за хворими з важкими формами ангін та паратонзиллярними абсцесами.

Догляд за хворими з ураженнями вуха.

Особливості догляду при опіках ЛОР-органів.

Тема 9. Особливості догляду за нервово-психічними хворими

Лікувально-охоронний режим лікарні.

Догляд за хворими при захворюваннях спинного мозку та периферичної нервової системи.

Допомога і догляд при черепно – мозкових травмах, контузіїх та їх наслідками.

Догляд за хворими під час та після епілептичного нападу.

Особливості догляду за хворими з алкогольними психозами.

Тема 10. Особливості догляду за хворими старечого та похилого віку

Особливості поведінки хворих старечого та похилого віку. Необхідність терпимого поводження і ставлення до такої категорії хворих. Специфіка догляду.

Особливості догляду за лежачими хворими.

Тема 11. Паліативна та хоспісна допомога

Основні поняття паліативної та хоспісної допомоги, їх мета та завдання.

Паліативна та хоспісна медицина у сучасному світі.

Паліативна та хоспісна медицина в Україні.

ТИПОВА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з предмета

“Основи фармакології”

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	з них лабораторно-практичні роботи
1.	Вступ. Предмет фармакології та його значення. Лікувальні форми	1	
2.	Дія лікарських засобів на організм людини	1	
3.	Протимікробні, протипаразитарні засоби	2	
4.	Речовини, що впливають на центральну нервову та серцево-судинну системи	2	
5.	Протиалергійні засоби. Основні принципи допомоги при гострих медикаментозних отруєннях	2	
	Всього годин:	8	

Тема 1. Вступ. Предмет фармакології та його значення. Лікувальні форми

Предмет і задачі фармакології. Зв'язок фармакології з іншими медичними і біологічними науками. Основні етапи розвитку фармакології. Внесок українських і зарубіжних вчених у розвиток фармакології. Шляхи винайдення нових лікувальних засобів. Клінічне дослідження нових лікувальних препаратів.

Поняття про лікувальну речовину, сировину, препарат, форму.

Джерела одержання лікувальних речовин. Фітотерапія. Види форм ліків. Правила зберігання і відпуску отруйних, наркотичних і сильнодіючих речовин. Аптека, її функції.

Тверді форми ліків: порошки, таблетки, драже, капсули, гранули.

Рідкі форми ліків: розчини, слизи, настої і відвари, настойки та екстракти, емульсії, суспензії, мікстури. Їх застосування.

М'які форми ліків: мазі, пасти, супозиторії, пластирі. Їх застосування.

Форми ліків для ін'єкцій. Вимоги до них. Методи стерилізації.

Тема 2. Дія лікарських засобів на організм людини

Основні питання фармакокінетики: шляхи введення лікувальних речовин в організм, біотрансформація, шляхи виведення лікувальних речовин з організму.

Основні поняття фармакодинаміки: фармакологічний ефект, механізм дії. Фактори, що впливають на дію лікувальних речовин в організмі: фізико-хімічні властивості, доза, вік, маса, індивідуальна чутливість, стан організму.

Зміна дії лікувальних речовин при повторних введеннях в організм: привикання, сенсibiliзація, медикаментозна залежність (ейфорія, абстиненція), кумуляція.

Види комбінованої дії лікувальних речовин. Значення особливостей взаємодії лікувальних речовин для фармакотерапії. Види побічної дії лікувальних засобів алергічної і неалергічної природи. Поняття про токсичну, ембріотоксичну і мутагенну дію ліків.

Тема 3. Протимікробні, протипаразитарні засоби

Антисептичні і дезинфікуючі засоби. Загальна характеристика протимікробних засобів, їх значення для лікування і профілактики інфекційних захворювань. Бактерицидна і бактеріостатична дія. Класифікація протимікробних засобів.

Основні групи антисептиків. Особливості дії і застосування.

Хіміотерапевтичні засоби. Загальна характеристика. Основні принципи хіміотерапії.

Антибіотики. Загальна характеристика. Біологічне значення. Механізм дії. Класифікація антибіотиків.

Сульфаніламідні препарати, загальна характеристика, механізм і спектр протимікробної дії, класифікація.

Протимікозні препарати.

Протигельмітні препарати. Механізм дії.

Тема 4. Речовини, що впливають на центральну нервову та серцево-судинну системи

Класифікація речовин, що діють на центральну нервову систему. Засоби для наркозу інгаляційного і неінгаляційного. Особливості дії окремих препаратів. Шляхи їх введення. Застосування. Ускладнення під час і після наркозу.

Спирт етиловий. Місцева дія етилового спирту. Протимікробна, в'язуча, припікаюча та подразнююча дія. Вплив етилового спирту на ЦНС, на функцію органів травлення. Застосування етилового спирту в практичній медицині. Гостре отруєння та допомога при ньому.

Снодійні засоби. Механізм дії. Вплив на структуру сну. Застосування. Побічні ефекти. Можливість медикаментозної залежності. Гострі отруєння, допомога.

Анальгетичні засоби. Наркотичні анальгетики. Загальна характеристика. Механізм дії. Вплив на ЦНС, органи травлення. Застосування. Медикаментозна залежність. Гостре отруєння, допомога.

Ненаркотичні анальгетики. Загальна характеристика. Особливості застосування окремих препаратів. Побічні ефекти, запобігання їм.

Психотропні засоби, загальна характеристика, класифікація. Основні фармакологічні ефекти. Побічні дії і запобігання їм.

Транквілізатори, загальна характеристика. Дія, застосування. Привикання. Медикаментозна залежність. Побічні ефекти.

Седативні засоби. Загальна характеристика.

Препарати пустинника і валеріани. Заспокійливі і спазмолітинні властивості.

Комбіновані препарати. Седативні засоби рослинного походження. Застосування. Антидепресанти. Загальна характеристика. Застосування. Побічні ефекти.

Засоби для запобігання нападів стенокардії. Дія. Шляхи введення. Засоби для профілактики нападів стенокардії. Застосування. Побічна дія.

Засоби, які використовуються при інфаркті міокарда.

Антигіпертензивні засоби. Загальна характеристика. Класифікація. Механізм дії. Шляхи введення. Засоби невідкладної допомоги під час гіпертензивного кризи. Побічні ефекти. Фітотерапія при гіпертонічній хворобі.

Тема 5. Протиалергійні засоби. Основні принципи допомоги при гострих медикаментозних отруєннях

Проти алергійні засоби. Антигістамінні препарати, побічні ефекти. Засоби симптоматичного лікування при анафілактичних реакціях. Невідкладна допомога при анафілактичному шоку.

Заходи щодо запобігання всмоктування отрути та максимального видалення її з організму. Специфічне знешкодження отрути.

Заходи щодо прискорення видалення отрути з організму.

Ентеросорбенти, їх значення. Характеристика засобів невідкладної допомоги у разі пригнічення дихання, колапсу, гострої серцевої недостатності, спазму бронхів. Особливості застосування цих засобів у гострому періоді отруєння.

ТИПОВА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з предмета
“Професійна етика та деонтологія”

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них лабораторно-практичні роботи
1.	Професійна мораль як основа медичної етики	4	
2.	Спілкування	4	
3.	Медичний працівник і пацієнт	4	
4.	Молодша медична сестра та її професія	2	
5.	Моральний вибір та ціннісні орієнтації особистості	2	
6.	Етико – деонтологічні аспекти в діяльності медичних працівників різних спеціальностей	6	
	Всього годин:	22	

Тема 1. Професійна мораль як основа медичної етики

Поняття про мораль і медичну етику. Втілення принципів професійної медичної моралі в історичному просторі. Специфіка професійної медичної моралі. Основні питання медичної етики.

Деонтологія – наука про обов’язок перед пацієнтом і суспільством, професійну поведінку медичного працівника. Внутрішня та зовнішня культура поведінки медичного працівника. Основні якості внутрішньої культури медичного працівника. Основні принципи медичної етики і деонтології.

Тема 2. Спілкування

Рівні спілкування. Засоби спілкування (вербальні та невербальні). Майстерність спілкування молодшої медичної сестри. Компоненти, що сприяють вмінню слухати і розуміти. Загальні принципи уміння ефективно слухати.

Фактори, що сприяють спілкуванню: цілеспрямована бесіда, довіра й контакт, створення умов для самовираження, підтримка тощо.

Фактори, що перешкоджають спілкуванню: виказування власної думки, різка зміна предмету розмови, захист людей, яких критикує пацієнт, обіцянки пацієнту, поспішні висновки, культурні відмінності, стилі спілкування, різниця у віці.

Тема 3. Медичний працівник і пацієнт

Слово медичного працівника як зцілювальна сила. Поняття ятропатогенії та ятросаногенії. Ятрогенні захворювання, причини їх виникнення.

Повага людської гідності пацієнта. Професійна моральна відповідальність медичного працівника. Принцип збереження медичної таємниці. Принцип «насамперед не зашкодь».

Етика взаємовідносин медичного працівника та хворого.

Тема 4. Молодша медична сестра та її професія

Повага до своєї професії. Молодша медична сестра і колеги. Медичний працівник і сумнівна медична практика.

Лікарські помилки і нещасні випадки в роботі медичних працівників. Дотримання деонтологічних правил для профілактики професійних помилок.

Тема 5. Моральний вибір і ціннісні орієнтації особистості

Моральний вибір. Суб'єкт і об'єкт морального вибору. Свобода морального вибору.

Ціннісні орієнтації особистості.

Сенс життя. Сенс смерті. Відношення медичного працівника до смерті пацієнта.

Етичні проблеми евтаназії.

Тема 6. Етико-деонтологічні аспекти в діяльності медичних працівників різних спеціальностей

Етика і деонтологія в клінічній реаніматології.

Етичні проблеми вмирання та смерті.

Особливості етико-деонтологічної роботи з пацієнтами терапевтичного, хірургічного, неврологічного, психіатричного профілю; зі здоровими та хворими дітьми; з пацієнтами інфекційних, акушерських і гінекологічних відділень, дермато-венерологічних диспансерів і з онкологічними пацієнтами.

ТИПОВА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з виробничого навчання

Професія: 5132 Молодша медична сестра з догляду за хворими
(код, назва професії)

Кваліфікація: молодша медична сестра з догляду за хворими
(рівень кваліфікації – розряд, клас, категорія)

№ теми	Тема	Кількість годин
<i>I. Виробниче навчання на виробництві</i>		
1.	Вступне заняття. Ознайомлення з лікувальною установою та внутрішнім розпорядком ЛПЗ.	4
2.	Охорона праці, пожежна безпека, електробезпека	2
3.	Санітарно-гігієнічний і протиепідемічний режим лікувально - профілактичних закладів. Дезінфекція та стерилізація.	18
4.	Прийом пацієнта. Оцінка функціонального стану пацієнта.Проведення термометрії.	12
5	Годування пацієнта при його нездатності до самостійного прийому їжі.	6
6	Виконання найпростіших фізіотерапевтичних та водних процедур.	6
7	Застосування лікарських засобів.	6
8	Постановки клізм та газовивідної трубки.	6
9	Збір матеріалу для лабораторних досліджень. Підготовка пацієнта до операцій та інструментальних обстежень.	6
10	Допомога у виконання зондових процедур, катетеризації сечового міхура та догляду за промежиною пацієнта (пацієнтки) із сечовим катетером.	6
11	Серцево- легенева реанімація. Оксигенотерапія	6
12	Надання допомоги в підтриманні пацієнтом особистої гігієни.	6
13	Надання положення пацієнту, нездатному до самостійної зміни положення тіла, догляд за нерухомим пацієнтом.	6
14	Транспортування та переміщення пацієнта .	6
15	Допомога при невідкладних станах. Виконання правил десмургії.	12
16	Особливості догляду за хворими дітьми.	12
17	Особливості догляду за інфекційними хворими.	6
18	Особливості догляду за нервово-психічними хворими	6
	Всього годин:	132
<i>II. Виробнича практика</i>		
1.	Інструктаж з охорони праці та протипожежної безпеки. Електробезпека та засоби індивідуального захисту.	7
2.	Самостійне виконання робіт молодшої медичної сестри з догляду за хворими	133
	Кваліфікаційна пробна робота	
	Всього годин:	140
	Разом:	272

Тема 1. Вступне заняття. Ознайомлення з лікувальною установою та внутрішнім розпорядком ЛПЗ

Ознайомлення з лікувальною установою, та внутрішнім розпорядком ЛПЗ.

Ознайомлення з кваліфікаційною характеристикою молодшої медичної сестри.

Ознайомлювальна екскурсія з лікувально-профілактичним закладом.

Організація робочого місця з дотриманням і забезпеченням правил та заходів з попередження нещасних випадків.

Тема 2. Охорона праці, пожежна безпека, електробезпека

Інструктаж з охорони праці молодшої медичної сестри з догляду хворими. Перелік робіт з підвищеною небезпекою, правила та заходи щодо попередження нещасних випадків і аварій.

Відпрацювання навиків пожежної, електробезпеки.

Тема 3. Санітарно-гігієнічний і протиепідемічний режим лікувально-профілактичних закладів. Дезінфекція та стерилізація

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Приготування дезінфікуючих розчинів.

Проведення поточних прибирань. Проведення генеральних прибирань.

Дезінфекція різних предметів медичного призначення. Перед стерилізаційна обробка використаного інструментарію.

Стерилізація та її види.

Правила обробки рук медичного персоналу.

Дезінфекція предметів догляду, особистої гігієни хворого, посуду.

Проведення дезінфекції при внутрішньолікарняних інфекціях.

Обробка інструментарію перед стерилізацією. Контроль якості перед стерилізаційної очистки.

Користування стерильною стерилізаційною коробкою.

Дезінфекція і утилізація одноразових медичних виробів.

Відпрацювання навиків з приготування дезінфікуючих розчинів.

Обробка інструментарію медичного призначення.

Відпрацювання навиків утилізації перев'язочних матеріалів.

Гігієнічне прибирання приміщення стаціонару.

Тема 4. Прийом пацієнта Оцінка функціонального стану пацієнта. Проведення термометрії

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Дослідження пульсу.

Вимірювання температури тіла, реєстрація даних.

Визначення частоти, глибини, ритму дихання.

Вимірювання артеріального тиску.

Антропометрія пацієнта.

Санітарна обробка пацієнта.

Відпрацювання техніки антропометрії хворого.

Відпрацювання способу повної і часткової санітарної обробки хворого.

Тема 5. Годування пацієнта при його нездатності до самостійного прийому їжі

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Допомога під час годування пацієнта через назогастральний зонд за допомогою лійки.

Заповнення системи для годування пацієнта через назогастральний зонд краплинно.

Допомога під час годування пацієнта через назогастральний зонд краплинно. Годування пацієнта через назогастральний зонд за допомогою шприца Жане.

Годування важкохворого з ложки.

Годування пацієнта за допомогою напувальниці.

Годування пацієнта через гастростому

Годування важкохворих з ложки і поїльника.

Допомога під час приймання їжі.

Відпрацювання навиків годування важкохворих з ложки і поїльника.

Вдосконалення навиків годування важкохворих через зонд (на фантомі).

Тема 6. Виконання найпростіших фізіотерапевтичних та водних процедур

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Засвоєння навичок з постановки банок.

Засвоєння навичок з постановки гірчичників.

Засвоєння навичок з постановки холодного, гарячого, зігрівального компресів. Техніка застосування грілки, міхура з льодом.

Приготування ванн та правила їх застосування.

Відпрацювання техніки постановки банок, гірчичників, компресів, грілок та міхура з льодом.

Тема 7. Застосування лікарських засобів

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Застосування лікарських засобів на шкіру (мазі, присипки, розчини і настойки).

Закапування крапель в ніс, очі, вуха.

Застосування лікарських засобів інгаляційним способом.

Введення лікарських засобів ректально (на фантомі).

Застосування лікарських засобів перантеральним шляхом.

Відпрацювання методики застосування лікарських засобів.

Закапування крапель в ніс, очі, вуха.

Тема 8. Постановка клізм та газовивідної трубки

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Постановка очисної клізми (на фантомі).

Постановка сифонної клізми (на фантомі).

Постановка лікувальної клізми (на фантомі).

Постановка газовивідної трубки (на фантомі).

Відпрацювання навичок постановки очисної, сифонної, лікувальної клізми (на фантомі).

Постановка газовивідної трубки (на фантомі).

Тема 9. Збір матеріалу для лабораторних досліджень. Підготовка пацієнта до операцій та інструментальних досліджень

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Збирання харкотиння для лабораторного дослідження.

Дезинфекція харкотиння та посуду.

Взяття калу для лабораторного дослідження.

Взяття сечі для лабораторного дослідження.

Підготовка хворого до шлункового і дуоденального зондування.

Підготовка пацієнта до рентгенологічного і ендоскопічного методів дослідження травної і сечовидільної систем.

Відпрацювання способів збирання харкотиння для лабораторних досліджень.

Підготовка хворого до шлункового і дуоденального зондування, рентгенологічного і ендоскопічного методів дослідження травної і сечовидільної систем.

Взяття калу і сечі для лабораторних досліджень; дезинфекція лабораторного посуду.

Тема 10. Допомога у виконання зондових процедур, катетеризації сечового міхура та догляду за промежиною пацієнта (пацієнтки) із сечовим катетером

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці

Вправи

Допомога при уведення шлункового зонда через рот (поведінка пацієнта адекватна).

Катетеризація сечового міхура чоловіка гумовим катетером, у тому числі катетером Фолея.

Катетеризація сечового міхура жінки гумовим катетером, у тому числі катетером Фолея.

Звільнення дренажного мішка від сечі.

Догляд за промежиною пацієнта (пацієнтки) із сечовим катетером.

Тема 11. Серцево-легенева реанімація.Оксигенотерапія

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Відновлення прохідності дихальних шляхів.

Непрямий масаж серця у дорослих і людей похилого віку.

Непрямий масаж серця у дітей, дорослих і людей похилого віку; відновлення прохідності дихальних шляхів.

Оксигенотерапія через носову канюлю.

Оксигенотерапія через носовий катетер.

Відпрацювання способів проведення серцево-легеневої реанімації при раптовій зупинці серця, утопленні, враженні електричним струмом.

Тема 12. Надання допомоги в підтриманні пацієнтом особистої гігієни

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Допомога пацієнту під час гігієнічної ванни та миття голови.

Допомога пацієнту під час гігієнічного душу та миття голови.

Миття пацієнта в ліжку.

Зміна постільної білизни на вільному ліжку.

Зміна постільної білизни. I спосіб: пацієнт лежить у ліжку (виконується вдвох)

Зміна постільної білизни. II спосіб: пацієнт лежить у ліжку (виконується вдвох). Допомога пацієнту під час переодягання (пацієнт може сидіти).

Підмивання пацієнтки (за допомогою корнцанга із серветкою).

Підмивання пацієнтки (за допомогою махрової рукавички)..

Підмивання пацієнта (за допомогою корнцанга із серветкою).

Підмивання пацієнта (за допомогою махрової рукавички).

Догляд за ротовою порожниною.

Догляд за очима.

Догляд за вухами.

Приготування ванн та допомога пацієнту під час гігієнічної ванни.

Відпрацювання навичок в підтримці особистої гігієни пацієнтом з різними захворюваннями.

Тема 13. Надання положення пацієнту, нездатному до самостійної зміни положення тіла, догляд за нерухомим пацієнтом

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Попередження ризику розвитку пролежнів.

Підтримування пацієнта під час піднімання (виконують двоє чи більше осіб)

Надання пацієнтові положення Фаулера (виконує один медичний працівник).

Надання пацієнтові з геміплегією положення Фаулера (виконує один медичний працівник).

Надання пацієнтові положення Сімса (виконують одна чи двоє осіб, пацієнт може допомагати частково або не може допомагати взагалі).

Надання пацієнтові положення лежачи на спині (виконує один медичний працівник).

Надання пацієнтові з геміплегією положення лежачи на спині (виконує один медичний працівник).

Надання пацієнтові з геміплегією положення лежачи на животі (виконують одна чи двоє осіб, пацієнт допомагати не в силі).

Підтримування пацієнта методом «захват через руку» (виконує один медичний працівник, пацієнт може допомагати).

Підтримування пацієнта методом «захват з піднятим ліктем» (виконує один медичний працівник, пацієнт може допомагати).

Підтримування пацієнта методом «пахвовий захват» (виконує один медичний працівник, пацієнт може допомагати).

Підтримування пацієнта за пасок (виконує один медичний працівник, пацієнт може допомагати).

Підтримування пацієнта під час ходіння (виконує один медичний працівник).

Попередження розвитку контрактури суглобів та гіпотрофії м'язів

Зменшення ризику тромбоутворення в периферійних венах.

Попередження ортостатичної гіпотензії.

Попередження затримки виділення мокротиння.

Попередження закрепи, метеоризму та розв'язання проблеми відсутності апетиту. Попередження порушення сечовиділення, утворення каменів у нирках, ризику інфекції сечових шляхів.

Попередження виникнення дезорієнтації, дезадаптації. Попередження пролежнів

Відпрацювання навиків зміни положення та догляд за пацієнтом, який не може самостійно рухатися.

Тема 14. Транспортування та переміщення пацієнта

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці

Вправи

Переміщення пацієнта до узголів'я на широкому ліжку (виконується вдвох).

Переміщення пацієнта до узголів'я за допомогою підкладної пелюшки на ліжку зі змінною висотою (виконується вдвох).

Переміщення пацієнта до узголів'я ліжка зі змінною висотою (виконується вдвох, пацієнт може допомагати).

Переміщення пацієнта до узголів'я ліжка зі змінною висотою (виконує один медичний працівник, пацієнт може допомагати).

Переміщення пацієнта за допомогою простирадла до узголів'я, що опускається (виконує один медичний працівник).

Переміщення безпорадного пацієнта до узголів'я ліжка (виконує один медичний працівник).

Переміщення пацієнта за допомогою підкладної пелюшки до краю ліжка (виконується вдвох).

Переміщення пацієнта на край ліжка (виконує один медичний працівник, пацієнт може допомагати).

Переміщення пацієнта з положення лежачи на боці в положення сидячи з опущеними ногами (виконує один медичний працівник).

Переміщення пацієнта з положення сидячи на ліжку з опущеними ногами функціональне крісло-каталку, що має рухому підставку для ніг, або стілець (виконує один медичний працівник, пацієнт може допомагати).

Переміщення пацієнта з положення сидячи на ліжку з опущеними ногами на крісло-каталку, яке має нерухому підставку для ніг (виконується вдвох, пацієнт може допомагати).

Переміщення пацієнта з ліжка на стілець (виконують двоє чи більше осіб методом піднімання плечем; пацієнт може сидіти, але не може пересуватися самотужки).

Переміщення пацієнта з ліжка на стілець без підлокітників чи спинки (виконують двоє чи більше осіб методом захвату через руку; пацієнт може сидіти, але не може пересуватися самотужки).

Переміщення пацієнта з положення сидячи на стільці в положення лежачи у ліжку (виконує один медичний працівник)

Відпрацювання навиків по транспортуванні та переміщенні пацієнта.

Тема 15. Допомога при невідкладних станах. Виконання правил десмургії

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Допомога при травмах, вивихах.

Допомога при кровотечах, зупинка кровотеч.
Допомога при закритих переломах кісток.
Допомога при відкритих переломах кісток.
Допомога при підозрі на перелом хребта.
Надання допомоги при черепно-мозгових травмах.
Допомога при гіперглікемічній комі.
Допомога при гіпоглікемічній комі.
Допомога при нирковій коліці.
Надання допомоги при інфаркті міокарда.
Допомога при приступі бронхіальної астми.
Надання допомоги при попаданні сторонніх предметів в дихальні шляхи.
Допомога при термічних опіках.
Допомога при хімічних опіках.
Допомога при пневмотораксі.
Допомога при обмороженнях.
Накладання пов'язки на кінцівки.
Накладання пов'язки на тулуб.
Накладання пов'язки на голову.
Відпрацювання навиків допомоги при переломах.
Відпрацювання навиків допомоги при різного виду кровотечах.
Відпрацювання вправ по накладанні пов'язок.

Тема 16. Особливості догляду за хворими дітьми

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Антропометричні вимірювання дітей.
Проведення маніпуляцій з особистої гігієни дітей.
Профілактика попрілостей.
Штучне годування дітей.
Особливості догляду за дітьми при рахіті та спазмофілії.
Особливості догляду за дітьми при ексудативно-катаральному діатезі.
Догляд за дітьми із захворюваннями: органів дихання; серцево-судинної системи; нирок, дотримання режиму та дієти; при цукровому діабеті та його ускладненнях.
Особливості обслуговування та догляду за дітьми в інфекційному відділенні.
Відпрацювання правил профілактики внутрішньо лікарняної інфекції в дитячому стаціонарі.
Відпрацювання техніки антропометрії у дітей.
Вдосконалення маніпуляцій з особистої гігієни дітей (з профілактики попрілостей).
Виявлення та вдосконалення особливостей догляду за дітьми при рахіті та спазмофілії.
Відпрацювання методики догляду за дітьми із захворюваннями серцево-судинної системи та нирок.

Виявлення у дітей цукрового діабету та його ускладнень з доглядом, дотримання дієти та режиму.

Штучне годування дітей; обробка шкіри дітей при ексудативно-катаральному діатезі; обслуговування дітей в інфекційному стаціонарі.

Тема 17. Особливості догляду за інфекційними хворими

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи: Особливості догляду за хворими на вірусний гепатит А, грип.

Особливості догляду за хворими на дифтерію, кір, епідпаротит, малярію.

Особливості догляду на особливо небезпечні інфекції (чума, холера, сибірка).

Відпрацювання техніки догляду за хворими з крапельними інфекціями.

Відпрацювання техніки догляду за хворими з особливо небезпечними інфекціями.

Відпрацювання правил догляду за ВІЛ/СНІД інфікованими.

Відпрацювання правил при введенні карантинного режиму.

Тема 18. Особливості догляду за нервово-психічними хворими

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Лікувально-охоронний режим лікарні.

Вправи

Догляд за хворими при захворюваннях спинного мозку.

Особливості догляду за пацієнтами з психічними розладами.

Догляд за хворими під час та після епілептичного нападу (інволюційна депресія (пресенільна меланхолія); хвороба Альцгеймера; тремтячий параліч Паркінсона. гострий стан сплутаної свідомості). Атрофічні (деменції): старече недоумство .

Особливості догляду за хворими з алкогольними психозами.

Вдосконалення правил з догляду за нервово-психічними хворими з дотриманням лікувально-охоронного режиму.

Робота з хворими під час епілептичного нападу та хворими з алкогольними та іншими психозами

II. Виробнича практика

Тема 1. Інструктаж з охорони праці та протипожежної безпеки. Електробезпека та засоби індивідуального захисту

Ознайомлення з лікувальним закладом. Екскурсія. Правила застосування засобів безпеки праці та індивідуального захисту. Робоче місце молодшої медичної сестри з догляду за хворими. Організація робочого місця. Причини травматизму. Види травматизму, заходи його попередження. Основні правила та інструкції з охорони праці, їх виконання. Основні правила електробезпеки, їх виконання.

Пожежна безпека. Причини пожеж. Заходи попередження пожеж. Правила користування електронагрівачами, електроінструментом, підручними засобами, підключення до електромережі. Запобіжні засоби при користуванні вогнебезпечними рідинами та газами. Правила поведінки працівників при пожежі. Порядок виклику пожежної команди. Правила користування первинними засобами пожегасіння. Застосування вогнегасників та розміщення внутрішніх пожежних кранів. Порядок евакуації.

Тема 2. Самостійне виконання робіт молодшої медичної сестри з догляду за хворими

Самостійне виконання всього комплексу робіт по догляду за хворими, передбачених у відповідності до кваліфікаційної характеристики молодшої медичної сестри з догляду за хворими з дотриманням технічних інструкцій та правил безпеки праці. Освоєння ефективних методів, засобів та форм роботи.

Примітка. Детальна програма виробничої практики розробляється кожним навчальним закладом окремо із урахуванням сучасних технологій, новітніх устаткувань та матеріалів, умов виробництва, за погодженням з підприємствами - замовниками кадрів та затверджується в установленому порядку

Кваліфікаційна пробна робота

Приклади робіт

Проведення повної і часткової санітарної обробки пацієнта.
Обробка волосяної частини при педикульозі.
Приготування дезінфікуючих розчинів.
Дезинфекція предметів догляду, особистої гігієни пацієнта, посуду.
Обробка інструментарію перед стерилізацією.
Підготовка ліжка пацієнта.
Заміни натільної і постільної білизни тяжкохворому.
Транспортування і перекладання пацієнта.
Вмивання лежачих пацієнтів, обтирання.
Догляд за шкірою в разі наявності пролежнів. Обробка пролежнів.
Догляд за волоссям. Миття, розчісування, гоління, стрижка.
Догляд за статевими органами, промежиною. Підмивання.
Догляд за очима. Промивання, очні ванночки.
Догляд за вухами. Обробка зовнішнього слухового ходу.
Догляд за носовими ходами.
Догляд за порожниною рота. Огляд, зрошення, протирання, чищення зубів, полоскання.
Підкладання судна та сечоприймача тяжкохворим пацієнтам.
Годування важкохворих з ложки і поїльника.
Догляд за під час гарячки.
Промивання шлунку .
Надання допомоги під час блювання.
Введення газовивідної трубки.
Постановка очисної клізми.
Постановка сифонної клізми.
Постановка лікувальної клізми.
Постановка краплинної клізми.
Постановка банок.
Накладання гірчичників.
Накладання холодного, гарячого і зігрівального компресів.
Накладання грілки.
Застосування мішура з льодом.
Застосування лікарських засобів парентеральним шляхом.
Застосування лікарських засобів на шкіру (мазі, присипки, пластирі, розчини і настойки).
Закрапування крапель в ніс, очі, вуха.
Введення лікарських засобів через пряму кишку (за допомогою ректальних свічок).
Накладання джгута при кровотечі.
Зупинка кровотечі подручними засобами.
Збирання харкотиння для лабораторного дослідження.
Підготовка хворого до шлункового і дуоденального зондування.

Підготовка хворого до рентгенологічного і ендоскопічного методів травної і сечовидільної систем.
Визначення оптимальної маси тіла.
Проведення антропометричних вимірювань.
Вимірювання температури тіла.
Обробка рук різними методами.
Знезаражування та передстерилізаційна обробка інструментів.
Обробка сосок і пляшечок.
Годування дітей з пляшечки, ложечки.
Обробка шкіри при попрілоостях, екземі, висипі.
Виготовлення перев'язувального матеріалу: кульок, серветок, турунд.
Накладання різного виду пов'язок на голову.
Накладання різних пов'язок на кінцівки.
Накладання різних пов'язок на тулуб.
Накладання транспортної шини Крамера при переломі однієї, двох кісток гомілки.
Накладання транспортної шини Крамера при переломі передпліччя, плеча.
Здійснення непрямого масажу серця
Надання допомоги при харчових та хімічних отруєннях.
Підкладання судна та сечоприймача тяжкохворим.

Перелік основних обов'язкових засобів навчання

№ з/п	Найменування	Кількість на групу з 15 осіб		Примітка
		Для індивідуального користування	Для групового користування	
1	2	3	4	5
	Навчально-виробнича дільниця			
	<i>Обладнання</i>			
1.	Функціональне ліжко		1	
2.	Ширма		1	
3.	Кушетка		1	
4.	Шафа аптечна		2	
5.	Інструментальний стіл		2	
6.	Ноші санітарні		1	
7.	Стіл для сповивання		1	
	<i>Інструменти</i>			
1.	Медичний інструмент (комплект)		2	
2.	Набір шприців з голками	1	15	
3.	Шпателі	1	15	
4.	Пінцети	1	15	
5.	Шприц Жане	1	3	
6.	Ножиці	1	10	
7.	Зажим	1	5	
8.	Лоток ниркоподібний	1	10	
9.	Очні ванночки	1	10	
10.	Судно	1	3	
11.	Сечоприймач	1	2	
12.	Підкладний круг	1	3	
13.	Набір банок	1	1	
14.	Набір груш	1	4	
15.	Набір грілок	1	1	
16.	Джгут гумовий	1	10	
17.	Джгут тунікет	1	5	
18.	Шини		3	
19.	Милиці	1	2	
20.	Зонд для штучного годування з лійкою	1	2	
21.	Набір систем для клізм		1	
22.	Газовивідна трубка	1	2	
	<i>Прилади та пристрої</i>			
1.	Ваги медичні універсальні		1	
2.	Ростомір		1	
3.	Ваги дитячі		1	
4.	Фонендоскоп	1	15	
5.	Тонometr	1	15	
6.	Тонометр електронний		2	

7	Термометр медичний	1	15	
8	Термометр електронний медичний	1	2	
9	Бікс малий, великий		1 (комплект)	
10	Бактерицидна лампа		1	
11	Киснева подушка	1	2	
12	Електростерилізатори водяні	1	2	
13	Паровий інгалятор	1	2	
14	Електрочайник		1	
	<i>Натуральні зразки:</i>			
1.	Набір бинтів марлевих.		1	
2.	Аптечка індивідуальна.		1	
3.	Гумові рукавички	1	15	
4.	Лейкопластир	1	1	
5.	Бинт еластичний	1	1	
6	Пакет індивідуальний перев'язочний	1	15	
7	Набір медикаментів		1	
	<i>Для теоретичної підготовки</i>			
	<i>Моделі, макети, муляжі:</i>			
1.	Муляж процедурний		1	
2.	Муляж анатомічний		1	
3	Фантом		1	

Критерії кваліфікаційної атестації випускників

Професія: 5132 Молодша медична сестра з догляду за хворими

Кваліфікація: молодша медична сестра з догляду за хворими

ЗНАЄ, РОЗУМІЄ:

1. Основні положення Всесвітньої Організації охорони здоров'я.
2. Правове законодавство України щодо охорони здоров'я.
3. Основні правила та норми професійної етики в роботі молодшої медичної сестри з догляду за хворими.
4. Права, обов'язки та відповідальність молодшої медичної сестри з догляду за хворими.
5. Основні поняття санітарно – гігієнічного та лікувально – охоронного режиму.
6. Особливості виконання нескладних медичних маніпуляцій. (постановка банок, гірчичників, компресів, постановка клізм тощо);
7. Правила догляду за хворими.
8. Способи прибирання й обробки закріплених приміщень, обладнання, інвентарю та посуду.
9. Основні правила приготування та використання дезінфікуючих розчинів.
10. Основні поняття фармакології, класифікацію лікарських засобів та шляхи їх застосування.
11. Особливості догляду за терапевтичними хворими, хірургічними хворими, за хворими дітьми, за інфекційними хворими, за нервово-психічними хворими, за офтальмологічними та ЛОР – хворими, за гінекологічними та шкірно – венеричними хворими.
12. Поняття хоспісної та паліативної допомоги.
13. Поняття про основні невідкладні стани та особливості надання долікарської допомоги.
14. Етико – деонтологічні аспекти при догляді за хворими різних категорій.
15. Основні фізіологічні поняття людського організму.

ВМІЄ:

1. Організовувати робоче місце, дотримуватись вимог охорони праці та пожежної безпеки.
2. Виконувати роботи по профілактиці внутрішньолікарняних інфекцій та правил асептики і антисептики.
3. Користуватися сучасними медичними засобами.
4. Вимірювати температуру тіла, артеріальний тиск, підраховувати пульс та дихання.
5. Проводити санітарну обробку пацієнта та профілактику пролежнів тяжкохворого.

6. Контролювати дотримання хворими та відвідувачами правил внутрішнього розпорядку лікувального закладу.
7. Проводити заміну постільної та натільної білизни.
8. Годувати тяжкохворих.
9. Проводити перед стерилізаційну обробку інструментарію та медичних засобів після їх використання.
10. Застосовувати найпростіші методи фізіотерапії.
11. Доглядати за різнопрофільними хворими, транспортувати та переміщувати тяжкохворих.
12. Контролювати виконання хворими призначень лікаря та медичної сестри.
13. Допомогати медичній сестрі у підготовці хворих до операцій та інструментальних обстежень.
14. Виконувати вимоги по використанню та зберіганню предметів догляду за хворими.
15. Надавати допомогу у підтримці особистої гігієни хворими.
16. Виконувати збір матеріалу для лабораторних досліджень у важкохворих та його доставку у лабораторію.
17. Надавати хворим першу медичну допомогу, проводити іммобілізацію переломів та зупинку кровотеч.
18. Виконувати правила десмургії.

Список літератури

1. Сидоренко П. І. Анатомія та фізіологія людини. Підручник / П. І. Сидоренко, Г. О. Бондаренко, С. О. Куц. – 4-е вид. випр. – К.: ВСВ «Медицина», 2012. – 248 с.
2. Сестринська справа. Підручник / Н. М. Касевич, І. О. Петрашев, В. В. Сліпченко та ін. за ред. В. І. Литвиненка, Н. М. Касевич. – К.: Медицина, 2008. – 816 с.
3. Н. М. Касевич Загальний догляд за хворими і медична маніпуляцій на техніка: підручник / Н. М. Касевич. – К.: Медицина, 2008. – 424 с.
4. Основи медичних знань та долікарської допомоги підручник для студентів вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації / Я. І. Федонюк, В. С. Грушко, О. М. Довгань та ін. за ред. Я. І. Федонюка, В. С. Грушка. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. – 728 с.
5. Петриченко Т. В. Перша медична допомога. Підручник. – К.: ВСВ «Медицина», 2010. – 272 с.
6. Усенко О. Ю. Хірургія. Підручник / О. Ю. Усенко, Г. В. Білоус, Г. Й. Путинцева. – К.: ВСВ «Медицина», 2010. – 400 с.
7. Клінічне медсестринство в акушерстві та гінекології Підручник / А. М. Громова, Г. М. Алтуєв, В. В. Лойко та ін. За ред. А. М. Громової. К.: Здоров'я, 2004. – 584 с.
8. Хміль С. В., Романчук Л. І., Кучма З. М. Акушерство: Підручник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 624 с.
9. Мітін Ю. В. Хвороби вуха, горла, носа: підручник. – К.: ВСВ «Медицина», 2010. – 192 с.
10. Шегедин М. Б. Дерматологія, венерологія та клінічна оцінка результатів лабораторних досліджень: підручник / М. Б. Шегедин, Т. О. Нужна. – К.: ВСВ «Медицина», 2010. – 504 с.
11. Скакун М. П., Посохова К. А. Основи фармакології з рецептурою: Підручник. Видання друге, перероблене та доповнене методичними рекомендаціями до практичних занять. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2004. – 604 с.
12. Домашній лікар. Кишеньковий довідник / уклад. І. С. Алексєєв, О. О. Єрошенко. – Донецьк: ТОВ «Глорія Трейд», 2013. – 832 с.
13. Чуприна О. В. Основи медичних знань: долікарська допомога та медико – санітарна підготовка. Навч. посіб. / О. В. Чуприна, Т. В. Гищак, О. В. Долинна. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2006. – 216 с.
14. Нетяженко В. З., Сьоміна А. Г., Присяжнюк М. С. Загальний та спеціальний догляд за хворими. – К.: Здоров'я, 1993- 304с.
15. Нервові хвороби: Підручник: Пер. з рос./ О. А. Ярош, І. Ф. Криворучко, а. З. М. Драчова та ін. За ред. О. А. Яроша. – К.: Вища шк. 1993.- 487с.: іл.
16. Касевич Н. М. Медсестринська етика і деонтологія. Підручник. – 3-є вид. випр. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – 200 с.

17. Роздольський І. В. Невідкладні стани в хірургії: Підручник. – 2-е вид, стер. – К.: Медицина, 2009. – 144 с.
18. Поцюрко Р. І. Невідкладні стани в педіатрії. Навчальний посібник./ Р. І. Поцюрко, Л. С. Леськів, М. М. Монастирська та ін. ; за ред. Р. І. Поцюрка. – 4-е вид. перероб. та доп. – К.: ВСВ «Медицина», 2010. – 176 с.
19. Баран С. В. Невідкладні стани у внутрішній медицині. Підручник. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 136 с.
20. Т. Тележнікова Новітній сімейний лікарський порадник. – Донецьк: ТОВ «ВКФ «БАО», 2009. – 304 с.
21. Ільяшенко А. О. Найновіший довідник сімейного дитячого лікаря. – Донецьк: ТОВ «ВКФ «БАО», 2009. – 256 с.
22. Сестринська справа / Апанасенко Г. Л., Богущ С. А., Тросцінська Н. М. та ін. – К.: Здоров'я, 1994. – 496 с.
23. Пенделя А. А. Первая медицинская помощь подручными средствами [Текст]. - Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга», 2009. – 320 с.: ил.
24. Минина Т. Д. Детские инфекции. Ветрянка, краснуха, свинка, скарлатина, коклюш, корь и др. – СПб. Г «Весь», 2005. – 128 с. – *(Советует доктор: тактика и стратегия здоровья).*
25. Бобров В.Я. Основи ринкової економіки і підприємництва: підручник – К.: Вища школа, 2003. – 719 с.
26. Вінокурова Л.Є. Основи охорони праці: Підручник. – К.: вид. Вікторія, 2001.
27. Гуржій А.М., Поворознюк Н.І., Самсонов В.В. Інформатика та інформаційні технології: Підручник. – Харків: ООО «Команія СМІТ», 2003. – 352 с.
28. Гнатенко П.І., Калашніков В.М., Марков К.А. та ін. за заг. ред. П.І.Гнатенка: Основи правознавства: Навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Юридична книга», 2003. – 320 с.
- Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
29. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб»
30. Закон України «Про лікарські засоби»
31. Закон України «Про донорство крові та її компонентів»
32. Закон України «Про запобігання захворюванню на СНІД та соціальний захист населення».
33. Закон України «Про психіатричну допомогу».
34. Закон України «Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз».
35. Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними».
36. Закон України «Про Товариство Червоного Хреста України».

З М І С Т

1. Загальні положення
2. Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника професійно-технічного навчального закладу (підприємства, установи та організації, що здійснюють підготовку кваліфікованих робітників)
3. Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників
4. Перелік кабінетів, лабораторій для підготовки кваліфікованих робітників
5. Типова навчальна програма з предмета “Основи правових знань та законодавство про охорону праці”
6. Типова навчальна програма з предмета “Інформаційні технології”
7. Типова навчальна програма з предмета “Основи галузевої економіки та підприємництва”
8. Типова навчальна програма з предмета “Правила дорожнього руху”
9. Типова навчальна програма з предмета “Охорона праці”
10. Типова навчальна програма з предмета “Загальний догляд за хворими”
11. Типова навчальна програма з предмета “Основи медичних знань”
12. Типова навчальна програма з предмета “Спеціальний догляд за хворими”
13. Типова навчальна програма з предмета “Основи фармакології”
14. Типова навчальна програма з предмета “Професійна етика та деонтологія”
15. Типова програма з професійно-практичної підготовки
16. Перелік основних обов’язкових засобів навчання
17. Критерії кваліфікаційної атестації випускників
18. Список рекомендованої літератури